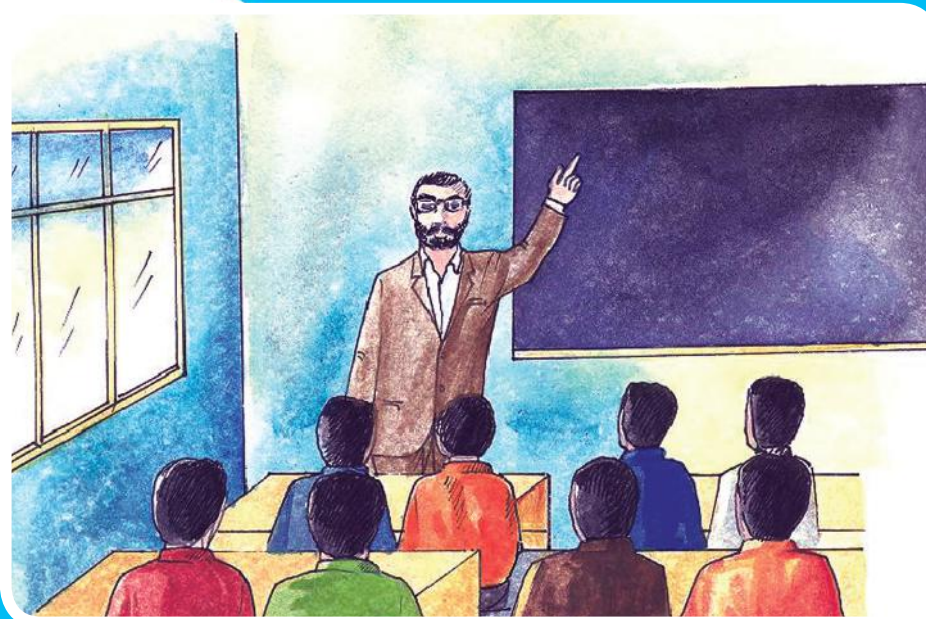

بلوچی

۴ صف

مليين سرود

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هر بچی یې قهرمان دی	کور د سولې کور د تورې
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامیریان، نورستانیان	ورسره عرب، گوجر دي
هم ایماق، هم پشه یان	براهوي دي، قزلباش دي
لکه لمر پر شنه آسمان	دا هېواد به تل ځلېږي
لکه زړه وي جاویدان	په سینه کې د آسیا به
وایو الله اکبر وایو الله اکبر	نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بلوچی

چارم صنف

چاپی سال: هـ. ش. ۱۳۹۹

کتابی درستی کنگ

مضمون: بلوچیی زوان

نویسوکان: تعلیمین نصابی بلوچیی بهری نویسوکین ډل.

ایدت کنوک: بلوچیی زوانی در سین کتابانی نویسوکین ډل.

صنف: چارم

متنی زوان: بلوچی

دیمری دیوک: تعلیمین نصابی دیمری و درسیین کتابانی لیکگی مزین ریاست.

شینگ کنوک: معارفی وزارتی عامه ین آگاهی و ارتباطی ریاست.

چاپی سال: هجری شمسی ۱۳۹۹

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسیین کتابانی چاپ، بهر وبها کنگی حک په افغانستانی اسلامیین جمهوریی معارفی وزارت

ساتنگت. به بازارا زیتن و بها کنگش منع انت گون خلافان قانونیین سلوکی بیت.

معارفی وزیر پیغام

اقرا با سم ربك

پاكين خالقى با زين حمد و ستا كه اماره هستى دات و وتن و نمشته كرتنى مزين نعمتى واوند كرت و بازين درود په خاتم رسول حضرت محمد مصطفى ﷺ كه خداوند ﷻ لى اولى پيغام په آيى (وتن) انت. چوكه په درستان روش ودرانت. هجرى شمسي ۱۳۹۷ سال به معارفى سالى ناما نام گپتگ بوت. پميشا به امى و طنا به تعليم ورو د ينگى نظامى جتاجتايين بهران بازين بنياديين بدل بوگى كيت: معلم، وانديگ، كتاب، مكتب، اداره و ماس و پسانى شورا افغانستانى معارفى شش بنياديين بهرزانتگه بنت كه به وطنى تعليم ورودينكى وود وديمرىيا مزين تاثيرى دارنت. به انچين قسمت جوړ كنوكين و هدى، افغانستانى معارفى رهدربري مزين خانواده تعهد كرته كه به وطنى تعليم ورودينكى انونين نظامى وود وديمرىيا بنياديين بدل بوگى بياريت.

شه همى روگها تعليمين نصايى اصلاح وديمرىي شه معارفى وزارتى سرى كاران انت. به اى بهرا تعليمين نصايى اصلاح وديمرىي، كتابانى مزند و محتواى گهپودى و به مكاتب و مدرسه ان، سركارى و خصوصيين بنيادان درسبين كتابانى رسينتن و بهركرتن به معارفى وزارتى پروگرامانى اولسرا جاه داريت. اما باوردان، اگه كتاب جوانين كيفيتى داشتگ مه بنت، وطنى تعليمين سك و پرواكين مخسدانا به دستا آورتگه نه كنن.

په يات بوتگين مخسدانى به دستا آورتن و يك كارين هيل زورگين نظامى رسگا شه مچين وطنى دلسو چين معلم و مدرس و زانگ و كمالى واوندين مديران كه آيوكين نسلى رودينوك انت، په عزتداريه لوتين كه په اى درسبين كتابى هيل داتن و آيى مزند و محتواى رسينتنا به امى عزيزين فرزندان شه هررازي كوشستى پدا مه كنزنت و به كارى و سرپدين نسلى تعليم ورودينكا گون دينى و ملين ارزشتان گون ايراد گروكين فكرى كوشست بكننت. هر روچ سر تعهد و ذمه واريى منگى نوك كرتنا گون اى نيتاسبخ داتنا بناكننت كه به زوتين آيوكى عزيزين و انديگ، تاثير دارين رودينتك بوتگين شهروند و آبات و ديما شتگين افغانستانى جوړكنوك بنت.

همى رازشه عزيز و دوستين وانديگان كه وطنى باندى روچى پرارزشين بيه و سرمايه انت لوتين كه رساكا مه شموشت و په باز ادب و احترام گون علميين پټ و پولى شه عزيزين معلمانى سبخا په جوانى كټ بزورنت ووتى عزتمندين معلمى زانگ و علمى اوشگ چين بنت.

گلپسرا شه وطنى هيل ديوكين كارزانتان، تعليم ورودينكى دانديگان و تعليمين نصايى فنين بهري همكاران كه په اى درسبين كتابى بريركرتنا شپ و روچ كوشست كرتگش قدر كرتو وشه مزين خالقى دربارا په آوان به اى پاك و انسان جوړ كنوكين راها سوب و كاميابيه لوتين.

به يك معيارى وديماشتگين معارفى نظامى دسترسى و آبات و ديماشتگين افغانستانى رسگى اوميتا كه سرپد، آزات و آسوده حالين شهروندانى واوند بيت.

دكتور محمد ميرويس بلخى

معارفى وزير

اشمار	سرگال	دیم
۱	حمد	۱
۲	حضرت محمد ﷺ	۲
۳	امی وطن	۶
۴	دنتانانی ساتن	۱۰
۵	فرخی سیستانی	۱۴
۶	په حیوانان رحم	۱۸
۷	زمستان	۲۲
۸	عبدالرحمن "پهوال"	۲۶
۹	نیالی نادینتی کټ	۳۰
۱۰	متل و گالوار	۳۴
۱۱	آسمانک	۳۸
۱۲	پنت	۴۲
۱۳	ماهی	۴۶
۱۴	پرخطرین گوازی	۵۰
۱۵	گسویی و گیابانین حیوان	۵۴
۱۶	آزاتی	۵۸
۱۷	زیرگ	۶۲
۱۸	سول و نیک بختی	۶۶
۱۹	پاکین آپ	۷۰
۲۰	بشری حک	۷۴

دیم	سرگال	اشمار
۷۸	جوانین همراه	۲۱
۸۲	حرامه نه مانیت	۲۲
۸۶	شه پسا کاگدی	۲۳
۹۰	کشت و کشار	۲۴
۹۴	تیر ماهی موسم	۲۵
۹۸	هوایین ترانسپورت	۲۶
۱۰۲	ماسیین زوان	۲۷
۱۰۶	مخدرین چیز	۲۸
۱۱۰	بزانت بلد	۲۹
۱۱۵	معارفی ترانه	۳۰

حمد

خداوندا توئ و اوند جهانی

ډگار و ماه و روچ و آسمانی

شری دار کس نه انت تی حکمتانی

حقیقتا تو ی یک ویگانی

کنین باور سدک دل ما

که انت مرک و میران زنده جانی

خداوندا توئ و اوند جهانی

ډگار و ماه و روچ و آسمانی

بگرربی مدام شکراتو عابد

که اچ پاکین رسولی اُمتانی

(عابد)

عزیزین واندۀ گان!

برزگی حمدا به وتی کتابچهان بلکت وشه بر بکنت.

حضرت محمد ﷺ

مخسد: وانندگ بواننت و بلکنت. حضرت محمد ﷺ درست کنت. و گون پیغمبری نیکن اخلاق و برزین صفتان درستی بنت. به پیغمبر ﷺ رسالتا گیشتر سدک و باور و دی بکنت.

جست:

۱. ای عکسی باروا چیه زانت؟
۲. حضرت محمد ﷺ به چنت سالگیا به پیغمبر یا رست؟
۳. گشگه کنت که حضرت محمد ﷺ به چنت سالگیا زوال بوت؟

حضرت محمد ﷺ جهانی مسلمانانی راه نشان دیوک و رهبرانت. پیغمبر ﷺ به مکه مکرمی شارا و دی بوت. دیماشه آیی و دی بوتنایسی عبدالله عبدالمطلبی زاگ زوال بوت و آیرا آیی ماس بی بی آمنه و پیروک عبدالمطلب ساتنت. و هدی که شش سالگیا رست ماسی هم زوال بوت. به هشت سالگیا پیروکی شه دنیاشت، شه آیی و پدآیی ناکو ابوطالب آیی سرپرست بوت.

حضرت محمد ﷺ به ۱۲ سالگیا کارابنا کرت که شه وتی کاری بروکتا هم وتی خرچا بریبروهم گون وتی ناکوا کمک بکنت. حضرت محمد ﷺ شه بازین راستکاری و

دلسوچی که په خواروبی وسان داشت به محمد امین ناما نام و توارودی کرت به ۲۵ سالگیا گون بی بی خدیجه که جنوزامین جنین زاگی ات گس کرت. حضرت محمد ﷺ یکن خالقا پرست و شه مکئی مردمان که بُت پرست اتنت دوریه کرت.

پیغمبر ﷺ به چهل سالگیا به پیغمبریا رست. خدا ﷻ گون قرآن مجیدی دیم داتنا په وتی عزیزین رسولا به ۲۳ سالا اسلامی پاکین دینا پوره کرت. حضرت محمد ﷺ مردما شه بت پرستیا منع کرت. مکئی مردم آیی هبرانانه منتت آیرا جورینتنت ولوتنتت آمبارکا بکشت. حضرت محمد ﷺ او بوت شه مکه به مدینه هجرت بکنت. پیغمبر «ص» هجرت به اسلامی تاریخا باز کدر داریت و مسلمانانی تاریخی بناء انت. که شه آء روچا تانوان ۱۴ پیړی گوستگیت.

حضرت محمد ﷺ به ۶۳ سالگیا زوال بوت و به مدینه منوره به حاکا اشتگ بوت.

عزیزین واندننه گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندنگ په رون نوکین سبخابوانیت.
- سی ډل بیت و هرډلی واندنگ گون وت په حضرت محمد ﷺ هجرتی سببی باروا به مدینه منوره هبربدیت.
- جُستانی پسوا ودی بکنت
- ۱. مسلمانانی تاریخی بناشه چیاگپتگ بوته؟
- ۲. شه هجرتی و هداتا انون چنت پیړی(قرن) گوسته؟

- سئ وائندگ په رون ای سبخی یک یک باره په برزین توارى بوانیت.
- جالگی جملانی اورکین جاگها ناگون ای گالان که به مروچین سبخاوانتت په ډول و په شری پرکنت.

به مکه مکرمی

عبداله

۱۲ سالگیا

ناکوا

شش سالگیا

ماسی

- حضرت محمد ﷺ _____ شا را ودى بوت.
- دیماشه آیى ودى بوتناپسى _____ عبدالمطلبى زاگ زوال بوت.
- وهدى که _____ رست _____ هم زوال بوت
- حضرت محمد ﷺ _____ کارابنا کرت که شه وتى کارى بر و کتبا هم وتى خرچا بریر و هم گون وتى _____ کمک بکنت.
- سئ وائندگ په رون په برزین توارى په ایشی که خدا ﷻ به چنت سالا اسلامى پاکین دینا گون قرآن مجیدى دیم داتنا په حضرت محمد ﷺ پوره کرت بگشت.

گسویین کار:

شما مچین هما واقعا که به حضرت محمد ﷺ ۴۰ سالگی و ۶۳ سالگیا دپ وارته شه سبخی دیم مالوم و به وتى کتابچهان بلکت.

چیزیکہ انون گشتگہ بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوابگشت.

جُست:

- ۱- گجام دلاجاندومی آچش نه سوچیت؟
- ۲- دوستی گون پیغمبر ﷺ چونین دوستی انت؟
- ۳- دوستی گون پیغمبر ﷺ انسانا به کیه رسینیت؟
- ۴- چی سببه بیت که پیغمبر ﷺ امی شفاعتا بکنت؟
- ۵- چی سببه بیت که انسان وتی فرضانا اداوشه گناهان دوری بکنت؟
- سی واندنگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان اوشکت یکواردگه شه برېگشیت.
- چنت سادگین گالانا به وتی هوشا بیارت ورندا به وتی کتابچهان بلکت؟
- سی واندنگ په رون یک یک کلیمی که چار حرف بدارنت په وتی همراهان بگشیت.
- په ای گالان به وتی کتابچهان یک یک جمله بلکت.

وتی

بربر

کمک

- سبخی ای بهرا "پیغمبر ﷺ به چهل سالگیا به پیغمبر یا رست. خدا ﷻ گون قرآن مجیدی
- دیم داتنا په وتی عزیزین رسولا به ۲۳ سالا اسلامی پاکین دینا پوره کړت. " په رون په برزین
- تواری بوانت.

امی و وطن

مخسد: وانندگ بواننت و بلكنت، وتى وٲنا درست كننت و كدرى بزانت.

جست:

- ۱- کي په وطني با روا چيزي گشته کنت؟
- ۲- به افغانستان کي زندگيه کنت؟
- ۳- پچي بايد هر کس وتي وطن د دوست داشتگ یت؟

امی وطن افغانستان انت. مچین مردم که به افغانستانا زندگیه کنتت افغان گشته بنت. وطنی کدر به هر مردمی دیما بازانت. امی وطنی نندوک دلیر و آزاتی دوست انت. به افغانستانا راز رازی نیوگ و دبه بنت.

اما پہ وتی وطنی آبائی وساتنشاہ دل وجان کوشستہ کنن و آیی آبائی و ترخیالوتن. امی دلی
واہگ وارمان ایش انت کہ امی وطن برق، کارخانہ، راہ و سرک، پُل و شفاخانہ داشتگ بیت.

امالوتن به عزیزین وطناسک و پرواکین سول و امن برجایت . به سول و امنی جاور و حالتی تعلیم و رودینگ و ترخی و آباتی کار گهتر تسره بنت و په مردمان کار و روزگار بریره ییت. پمیشا باید مچین مردم، په یکویی و تپاک، دستایکی کرته و شپ و روچ په وطنی آباتیا، کوشش و تلواسگ کنن که مجانی مخسد وواهگ که آبات و دیماشتگین افغانستان انت تسررست.

وطن

مئ ملک ومئ دوستین دیار	ای عزیزین سرڊ گار
مئ هلك و آباتی و شار	مئ بهشتین لوگ و جا
آباتی و کشت و کشار	پر جنگل و نیزار و آپ
قربان په تی هر پت و سار	تی ریک می چمانی دوا
خرم مداما چوبهار	سرسبز بی ووش هوا
دستاگون زهم و کتار	مامچ تهی سربادیوک
مچین مړاو سرمچار	همدست ویگجا رادگن
منن په شان و افتخار	دیمونیا ملکئ وتی
بیت و بگیت مئ سرڊ گار	از می ندن ما دشمننا
ساتن گون جانانی نثار	شاناوتی ملکئ مدام
پمادلیری و سگار	میراث شه پسا متگیت
وت واکئی بُرزین توار	جار کرتگیت مئ استمان

سول و تپاک بیت برقرار

ایش انت سماجی شعار

عزیزین واندہ گان!

ای شیراشه برکنت و مانای نثری وړا به وتی کتابچهان بلکت.

سبخی نوکین گالانا سیایگ یکنټ.

- دو وانندگ په رون نوکین سبخابوانیت.

- سئ وانندگ به صنفی دیمابیت و په رون:

اولی په وطنی کدر

دومی په وطنی حک

سومی په وطنی نندوکانی باروا چیزیکه زاننت بگشت.

- سبخابوانی بوانت و جالگی گالانی ضداودی بکنټ.

جالین

جتا

- پنچ ډل بیت و هرډلی وانندگ گون وټ په وطنی کدري با روا هېرېدیت.

- سئ سئ وانندگ په رون ای سبخی یک یک با را په برزین توارى بوانیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و

ندائیه علامها نابلت.

- سئ وانندگ په رون هرگجامی وطنی سئ سئ ولایتانی نامانا بگشیت.

گسویین کار:

"وطن" شئرا به وټی کتابچهان بلکت و به وټی گسا په وټی کهولی دگه باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رنداجُستانی پسوا بگشت.
- ۱- وطن دوستی چوین صفتی انت؟
 - ۲- پچی اما باید گون وطن مهر و مابت داشتگ بن؟
 - ۳- آ که به افغانستان زندگیه کننت چی گشتگه بنت؟
 - ۴- وطن کی سرا حک داریت؟
 - ۵- اما به وتی وطن چیه لوتن؟
 - سئ واندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت شه بر بگشیت.
 - په ای گالان جمله جوړ بکنت.

دلیر

آباتی

واهگ وارمان

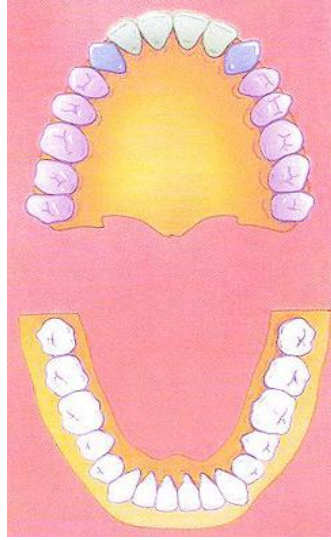
سول

کدر

- سبخی ای بهرا «امی وطن افغانستان انت. مچین مردم که به افغانستان زندگیه کننت افغان گشتگه بنت. وطنی کدر به هر مردمی دیمابازانت» سئ واندگ په رون په برزین تواری بوانیت.

دنتانانی ساتن

محسّد: واندگ بواننت و بلکنت. دنتانانی کدرا بزانت و آوانا جوان بساتنت.

جست:

۱- اما باید وتی دنتانانا چون بساتن؟

۲- اگه وتی دپ و دنتانانامه شون چه تاوان داریت؟

چی دنتانانه خرابه کنت؟

مردم هر چه که وارت، دیماشه ایربرتنا، گون دنتانان جوانه جائیت و اورته کنت. اگه چیزیکه ورن په جوانی مه جاھن اماره ناجوره کنت. دنتان په اما بازپیدگ دارنت. دمیکه نانه ورن اورتین نان، گوشت ودگه به امی دنتانانی ایشک و آشکا لچنت پمیشا باید انت رنداشه ورگیانی وارتنا وتی دنتانانا گون برس و مزواک و وادا پاک بشودن. اگه وتی دپ و دنتانانا پاک مه شون امی دپ گندگین بوی دنت و مردم شه اما بده برنت.

په ایشی که دنتان جوان ساتتگ بنت باید سکین چیزانا گون ایشان مه پروشن، بازوشی مه ورن پچیکه بازین و شی وارتن هم دنتانانا خرابه کنت. بازیخین یا باز سور (گرمین) چیزانی وارتن هم په دنتانان باز تاوان داریت. اما باید بزنانن که دنتان هم چوچم، گوش، پوز ووجودی دگه باسکانی وړا په اما باز پیدگ وکت دارنت. باید انت ایشانی کدرا بزنانن وجوان بساتن.

به شپ وروچا په سئ دقیقه دنتانانی برس کرتنا آوانا شه خرابیا ساتتگه کنن

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخاکراری بوانت و جالگی گالانی ضدا شه تهی ودی بکنت.

تاوان

جوانین

نرمین

- پنچ ډل بیت و هر ډلی وانندگ گون وت په دنتانانی پیدگ و کته باروا هبربدیت.

سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په بُرژین تواری بوانیت.

- به ای سبخی تها اشاره ین ضمیرا مالوم کنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- شه ای گالان په جالگي جملانی اورکین جاگهان گچین بکنت و به وتی کتابچهان بلکت.

جوزی پوستا

بادامی

سکین پسته

اما هیچبر باید _____ گون دنتانان مه پروشن.

سکین _____ پروشتن گون دنتانا تاوان داریت.

هلو _____ پروشتن گون دنتانا تاوان داریت.

جالگی جملانا بوانت و بگشت که دنتانانی پیدگ وکت گجام یکین انت.

۱- په ورگین چیزانی چاپتن و اورت کرتا

۲- په شریین هبرداتنا

۳- په براه وزیا

به دیمی ص بلکت .

اولی	دومی	سومی	هرسین

گجام یکین پسو جوان انت

گسویین کار:

هر گجامی شه شما سئ سئ جمله په دنتانانی باروا به وتی کتابچهان بلکت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- بالاچ که شه گساسونی مکتبашت چیوه کرت؟

۲- گاجیان آیرا چی گشت؟

۳- بالاچ چی گشت؟

۴- گاجیان چی گشت؟

۵- په نان و گوشتی دور کرتنا دنتانی کونلتن گون چیا بیت؟

- سئ وانندگ چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه برېگشیت.

- گون جالگئ گالان جمله جوړه کنت و به وتی کتابچهان بلکت.

وارت

جائیت

مه جاهن

برس

مزواک

- سېخی بنیادین بزانتا "مردم هرچه وارت دیماشه ایر برتنا جوانه جائیت و اورته کنت.

اگه چیزی ورن په جوانی مه جاهن اماره ناجوړه کنت. دنتان په اماباز پیدگ دارنت" په

رون په بُرزين تواری بوانت.

فرخی سیستانی

مخسّد:

واندگ سبخابوانت و بلکنت.
گون شاعرو نویسوکان درستی بنت.

جست:

- شه شماکئی دو یا سئ شاعری ناما گشتگه کنت؟
- شه شما گجام یکین فرخی سیستانی باروا چیزی زانت؟
- فرخی سیستانی به گجاودی بوته؟

فرخی نام، علی پسی نامی جولوغ و کنیتی ابوالحسن انت. به سیستان و دی بوته و شه سیستان به چغانیان و شه او دا به امیر ابوالمظفر چغانی وسیلا به غزنی سلطان محمودی دربارا راه و دی کرتگیت.

آیی و دی بو تن و زوال بو تنی و هده و روچ درانه انت. به ورنایا شه ای متگین کوپروا شتگیت. به فرخی سیستانی شیران گیشتر سلطان محمود و آیی کهولی مدح و ستا دیستگه بنت.

فرخی هنده دپ ووش گزرانین شاعری ات که آیی شیرانی تها مهلنجی صفت بازانت. آیی تشیب سادگ و رادگ انت که په شری به هر دلی تهانندیت. آسلطان محمودی پُرسوین کارو کرد، وطنی براهدارین جاگه و دیار و غزنی مپراین سپاهیانی سربادیو کیانا به وتی شیرانی تل و توکاستا کرتگیت. فرخی سیستانی به سلطان محمودی زاگ مسعودی زمانگا به غزنی ولایتا زوال بو تنگیت. آیی شیرانی سرجم به ایران و هندوستان چاپ بو تنگت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
 - سبغا کراری بوانت ورندا په یکی آد گرا چیزیکه په فرخی باروا زانت بگشت.
 - پنچ ډل بیت و هرډلی جتاجتا گون وت په فرخی سیستانی باروا هبربدیت.
 - شه جالگی سئ پسوان یکی راست انت. آیراودی و به وتی کتابچهان بلکت.
- فرخی سیستانی به کندز ودی بوته.
- فرخی سیستانی به تخار ودی بوته.
- فرخی سیستانی به سیستان ودی بوته.
- به ادا به سیستان آخرا (ی) آیرا نسبتین صفت جوړه کنت پمیشاراست انت که فرخی سیستانی شه سیستان بوته.

په فرخی سیستانی نامی زندگ ساتنا به نیمروز ولایتا

	راهی
	مکتبی
	کارخانئ

گجام یکین به آیی ناما جوړ بوته به دیمي ص بلکت.

- سئ وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوایت.
- نسبتین صفتا به ای سبخا معلوم بکنت و لهتین دگه نسبتین کلیمه جوړ کنت.
 - چیزیکه انون گشته بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه وندائیه بلت.
 - گون ای گالان جالگی جملانی اورکین جاگها ناپوره کنت.

ودی بو تن

وهده وروچ

شه ای

شیران

کھولی

آیی _____ وزوال بو تنی _____ درانه انت. به ورنایا _____ متگین کوړوا
شتگیت. به فرخی سیستانی _____ گیشتر سلطان محمود و آیی _____ مدح و
ستادیسگه بنت.

گسویین کار:

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و شه برکنت.

چیزیکه انون گشتکه بیت بشکنت و رنداجُستانی پسوا بگشت.

- ۱- بنیادم سر وارا چیا ودی کرتنت؟
- ۲- شه گجام سنگانی لگاشتنا آچش وديه بوت؟
- ۳- آوهدی انسان ای کارا په وت چیه زانتنت؟
- ۴- شه چیا آوختی انسان به حیوانانی سرا واک و توک ودی کرتنت؟
- ۵- انون و آوختی آچشی روک کرتنی توپیر چی انت؟
- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان اوشکتت یکوار دگه شه برېگشیت.
- گون ای جالگی گالان به وتی کتابچهان جمله جوړ بکنت.

زوال

به ورنهیا

کاروکرد

هنده دپ

- سئ وانندگ په رون سېخی ای بارا "فرخی نام علی پسی نامی جولوغ و کنیتی ابوالحسن انت به سیستان ودی بوته وشه سیستان به چغانیان وشه او دا به امیر ابولمظفر چغانی وسیلا به غزنی سلطان محمودی دربارا راه ودی کرتگیت" په رون په بُرزين توارى بوانت.

په حیوانان رحم

مخسد: وانندگ بواننت و بلکنت. حیوانانی سرارحم کرتنی کدرا بزانتت.
په حیوانانی ساتنا شوقمند بنت.
ټک (.) کامه (،) ندائیه (!) و سوالیه ین جملانا بزانتت.

جست:

- ۱- زانت که حیوان چون ساتنگه بنت؟
- ۲- چون حیوانانی سروپا سرا داشتگ بن؟
- ۳- اگه بگندت حیوانی به یک جاگی مین منته آیرا دره کنت؟
- ۴- کی به رحمی سببا به پیغمبر یارست؟

حیوان په امی نپ و پیدگا انت. آهم جان دارنت. گرمی، سردی، ټن، گشن، ژندی، سکی و سوری زانتت. بلی ای بی دپ وزوان وسی نه دارنت که و ترا شه سکی و سوری برکیننت و یاوت وتی گشن و تنی اړابوجنت دگه باید آوانی سروپا سرا داشتگ بن. اگه به گسا په شیر و روگن و گوشتی خاطر یا په کاری دربرتنا حیوانه ساتن آوانی سرا ظلم و بی توری مه کنن، حیوانانا به وده و وختی آپ وکاه و کدیم بدین به بار برتنی وهدا بازمه لهن.

اڳه شه امي ديمايله بنت، يارُم ڪننت و بجينت آوانالڻ وڪڻ مه ڪنن و مه جورينن. نڪل انت ڪه روچي موسي عليه السلام ڪه شعيب (ع) شوانگ ات وته آوهدا به پيغمبريا نه رست، آبي پسانا چارينت. ناگتايڪ پسي شه رمگاجتا بوت. موسي (ع) لوٽت آيراچار دنت پس شه ترسا سوني گيابانارم ڪرت. موسي (ع) پسي پدا جست و پسه ترست تا ڪه موسي (ع) پاد پخلوڪ بوت و پس هم شه بازين ژنديا به ڊگارا وٽ اوستاتگه نه ڪرت. موسي (ع) سوني پسائيل ڪرت و رحمي آت و گشت: اي بيچارگ! پچي جي، شه ڪيه ترسي؟ آيرا ڪوپگي سرا ڪرت و به رمگا آورت.

بري وهدا خدا (ج) ملایکانا گشت ڪه: ديست مني بندگان گون دٻ بستگين پساجي ڪرت؟ سري آئيڪه پازاب بوت آيرانه جورينت و په آبي رحم ڪرت. دگه اي انسان پيغمبر يا ڪرزيت. آيرا ڪتاب و پيغمبري دات ڪه تا ابد مردم آيرا په نيڪي يا ته ڪننت.

عزيزين واندده گان!

- اي سبخي نوڪين گالانا سيايگ بڪنت.
- دو واندگ په رون نوڪين سبخوانيت.
- پنج ڍل بيت و هرڍلي په حيواناني سرارحم ڪرتني بارواگون وت هبر بديت.
- جالگي جملا بوانت و جائڪه ٽڪ و ڪامه لوٽيت بلڪت.
- اما هر روچ مڪتباڪاين اماوتي ڪتاب ڪلم ڪتابچه و دگه از بابانا هم گون وته ڪارن.

- سئ واندگ ای سبخی یک یک با را په برزین توارى بوانیت.
- به ای سبخا ټک (۰) کامه (،) ندائیه (!) و سوالیه ین جملانا بزانت.
 - چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه و سوالیه بلت.
 - شه ای گالان به جالگی جملانی اورکین جا گهان بلکت.

شیرور وگن

دربرتنا

بی توری

اگه به گسا په _____ وگوشتی خاطرا یا په کاری _____ حیوانه ساتن
آوانی سراطلم و _____ مه کن.

به ای سبخا موسی علیه السلامی رحم و دلسوچی که په پسا کرت په شما چیی
ډولا گشتگ بوت.

	شئیری ډولا
	نکلی ډولا
	نه نکل و نه شئیری ډولا

گجام یکین انت به دیمی (ص) بلکت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شما په حیوانانی سراطلم و دلسوچی با رواسی کشک به وتی کتابچهان
بلکت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت:

- ۱- کریمداد به وتی سرای دیما چیی دیست؟
- ۲- چلگی گجا پرشت؟
- ۳- کریمدا دکه چلگاگپت چون کرت؟
- ۴- چلگ که یله بوت گجا نشت؟
- ۵- رحم، نیکی و جوانی چون انت؟
- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه برېگشت.
- په ای گالان یک یک جمله جوړ بکنت.

حيوان

رُم

لټ وکت

گشن

مه لپن

کاه وکدیم

- سی وانندگ سبخی ای بهرا (حيوان په امی نپ و پیدگا انت. آهم جان دارنت. گرمی، سردی، ټن، گشن، سکی و سوريا زانت) په رون په برزین تواری بوانت.

زمستان

مخسد:

- وائن، لکتن. گون زمستاني موسما وانندگانى گيشترين درستی بوتن.
- زمستاني ايراني زانتن.
- شه حيواناني زندگيا به اى موسماسي بوتن.

جست:

- ۱- زمستان سالي چتيمي موسم انت؟
- ۲- زمستاني موسمي ما هاني ناما زانت؟ بگشت.
- ۳- مردم به زمستاني موسما چونين ليس گؤرا كننت؟
- ۴- پچى مورينك به زمستانا په دانگى نز آورتنا دره نه بنت؟ كدين نزه كارنت؟

زمستان سالی چارمین موسم انت که جدی ماها بنا وئی ماه انت، جدی، دلو و حوت زمستانی ماه انت.

به زمستانی موسما اور و برپ بازه بیت. هوا باز یخه بیت. بالی مرگ، حیوان و انسان مچین کوشسته کننت گرمین جاگه ودی کننت باز جاگها نابرپ ویخ بنده گیت. مردم پشمن گرمین پچ ولبیس گورا کننت. موزگ، بالاپوش دستکش و جرابه پوشنت. په گسانی گرم ساتنا شه بخاری و دیگدانا کار گیتگه بیت. مورینک به چکاری چیرا به وتی گسان ماننت و دره نه بنت.

ای زنده جان سرآیی که گونپانت برزین همتی دارنت ووتی دورا گندنت. مورینک بازکسان بلی شیوار و سرپدانت آبه گرمیی موسم و وهدا زمستانی سردین موسمی پکرا انت و به هماوختا په وتی زمستانا ضرورتی وری خرچا ودی و چیره کننت. آء زاننت که به زمستانا دانگ و توشگی ودی کرتن و نز آورتن سک انت.

عزیزین وائنده گان!

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وائندگ په رون نوکین سبخا بوانیت
- سبخا کراری (بیتوار) بوانت وای گالانی ضدا ودی کنت.

گرم

سردساتن

آسان

اور

برپ

پنچ دل بیت و هرډلی وائندگ گون وت په زمستانی موسمی باروا هیر بدیت. شه جالگی پسوان یکی راست انت آیرا ودی و رندا به وتی کتابچهان بلکت.

۱- زمستان سالی دومین موسم انت باز گرم انت.

۲- زمستان سالی چارمین موسم انت باز سرد انت.

۳- زمستان سالی اولین موسم انت.

- سئ واندگ په رون ای سبخی یک یک باره په بُرزين تواری بوانیت.
- ترتیبی یا توصیفین عدد گون مین پسوندا جوړه بیت شما به ای سبها توصیفین عدددا و دی و به وتی کتابچهان بلکت و چنت جمله جوړکنت که به آوان پنچمین، ششمین آورتگ بیت.
 - چیزیکه انون گشته بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه بلت.
 - سئ واندگ په ایشی که چون و ترا به زمستانا گرم ساتگه کنن و گرمی وسیله چی انت په رون هبربدنت.
 - شه ایشان همایرا که جملی معنا گهتر پوره کنت مالوم ورندا به وتی کتابچهان بلکت.

انسان

حيوان

بالی مرگ

- به زمستانا _____، _____ و _____ کوشته کننت په وت گرمین جاگه ودی کننت.
- گون ای گالان جالگی جملانا پوره بکنت.

زمستانی

مه ساتن

شه

ناجوریان

- آگه اما _____ فکرامه بن و به زمستانا تراگرم _____، _____ سردیا
- گون راز رازئ _____ دیم په دیمه بن.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- به برپی روچا کاگدی تنها که برپه کننت سری چی لکیته؟
 - ۲- ای کاگدا کسانین زاگ گجا بارت؟
 - ۳- اگه شه دوستی گس واوندان کسی بزانتین که برپی انت چونه کرت؟
 - ۴- اگه مه زانتینت چونه بوت؟
 - ۵- شما تا انون کسی را برپی کرتگت؟
- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکوارد گه شه برېگشیت.
- جالگئ گالانا جتاجتا به جملان بیارت.

زمستان

گورا

مورینک

گسویین کار:

هرگجامي شه شما په ايشی که به زمستانا چونين پچ ولبیس گورا کنن سئ سئ کِشک به
وتی کتابچهان بلکت.

عبدالرحمن «پهوال»

مخسډ:

وانتن لکتن و واندگانی درستی بوتن گون شاعر و نویسو کا.

جست:

۱- شما بلوچیی زوانی شاعری درسته کنت؟ کئی انت؟

۲- عبدالرحمن «پهوالی» ناما او شکتگت اگه نه؟

عبدالرحمن "پهوال" به هجری شمسی ۱۳۱۸ ساله به نیمروزی ولایتی کنگی ولسوالی ابراهیم آبادی سرچگارا پیدا بوتگ.

وتی بنگیجی تعلیمه به کنگی ولسوالی مکتبا در برت و آیی ردا په گیشترین تعلیم کنگا به کابل آت و تا ۱۲ صنفه به کابل دارالمعلمیناوت ورندا کابل پوهنتونی ادبیاتی فاکولتها شامل ببوت و ۱۳۴۳ سالی جدیی ماهاشه همی فاکولتها فارغ ببوت و همودان به کابل پوهنتونا سرکاری ملازمت و کارابناء کرت، ایشی ردا به پشتوی زوانی بین الاقوامیین مرکزآ آت و آیی و پد افغانستانی علومی اکادمیی باسک بوت.

خدا بیا مرز عبدالرحمن "پهوال" گیش شه ۳۵ سال به رادیو افغانستانی بلوچی پروگراما هم کار کرتگ. آء به شیر و شاعری و نثری نمشه کرتنا کاریین وسی واوندات و بازیڼ کتاب و نمشتانکی به بلوچی، پارسی و پشتوی زوانان چاپ و شینگ کرتگیت که آیی بازیڼ شیرو نمشته به هما و هدا به بلوچی "سوب" هپتگ تاک و دگه ماهتاک ورسالهان چاپ و شینگ بوتگنت.

عبدالرحمن پهوالی کلامی چیدگ:

دوست دارین

دوست دارین دیدگان چو	من وتی ماتی دیاری
دشت لوتین ریکسارا	باگ و سبزین نیزارا

دوست دارین دیدگان چو	سرومگین ها کانا آیی
نیوگ و آپانا آیی	آیی هورگړندو گروکان
مست و گج شاین رودان	صاف و سبزین آسمانی
چرگ وسیل وشکاری	دوست دارین دیدگان چو

آیی دیرین ساروتارا	موسم ووشین بهارا
ریسگین سیاهین گدانان	پراه و سبزین دشت و میدان
ترند و تیزین ماریانا	مست و کوهین لیروانا
میش و بگانی دوارا	شیوانی پاس و وختا

گرم و جان سوچین لواری	شوانگی شیپول توارا
سبزگ و کِشت و کِشاری	لـوـر و گـواتی
سُر سُرین گوات و هوای	تاری و شام و غروبا

آیی هلمند، شیلگ و خاشرو دامستین	دوست دارین دیدگان چو
پوزوکی هامون موجین	مارگوی پت دوردستین
کهنکین برزین کلات و	جاندمی چولین دشتا
زندگین تاریخ و نکلی	گوستگین نام و نشان و

آیی عزت آیی ننگا	دوست دارین دیدگان چو
آیی سول و آیی سوبا	آیی پتی مـرو جنگا
دوست دارین دیدگان چو	بزرگ و مزور و خواری
آیی آبـتایی راهـا	تهارین آیی شپانا
ننگرین مردانا آیی	سکی و رنج و غمانا
آسمانی کرا زمانی	لج پالین کاډانا آیی
آباتین آیوکا آیی	باندی روچی روشنین استارا آیی

دوست دارین دوست دارین

من وتی چو سروساهی

- ای سبخئی نوکین گالانا سیا یگ بکنت.
 - دو وانندگ په رون نوکین سبخابوانیت.
 - سی وانندگ په رون شئیرا که دوست دارین سرگال داریت په برزین توارى
 بواننت.

- وانندگ سی ډل بیت و هر ډلی گون وت په ای سبخئی باروا هبربدیت و شه ای
 نامان همایرا حلغی تنها بگرت که به ای سبخا گون آیی درستی بوت.

نوراحمد «اومان»

خان محمد سلیمی

عبدالرحمن "پهوال"

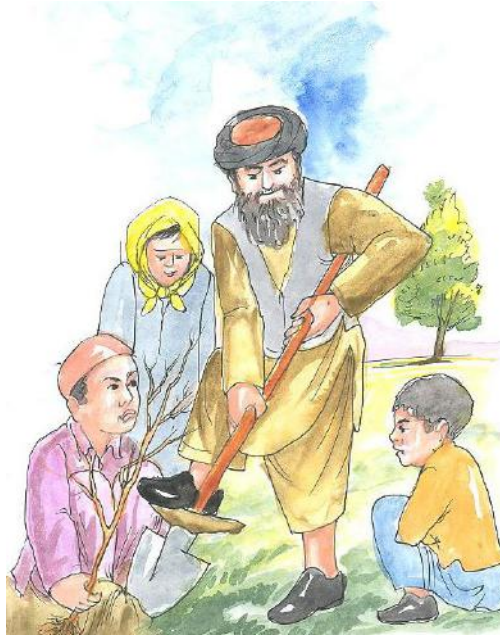
ملنگ "رسولی"

خدانظر "سرمچار"

نيالۍ ناديتنۍ كټ

مخسډ:

- واندگ بوانت. بلكت و نيال ناديتنۍ كټ و پيد گڙاننت.
- درچك و نهالانۍ ساتنا دلگوش بكتنت.
- گون نهال ناديتن و سرسبزيا هيل بكتنت.

جست:

- ۱- به برزگۍ عكسا چيه گندت؟
- ۲- به گجام موسما نيال نا ديتنگه بيت؟
- ۳- گجام يكي شه شما امبراني نيال ناديتنه؟

نيالۍ ناديتن به امۍ عزيزين وطن ديريڼ گوستگۍ داريت. هر سالگ به حملۍ اول يا نوروزۍ روچا په گل و وشحالي بناء بيت. نيال و سرسبزۍ بازكټ و پيدگ داريت. گون نيالانۍ ناديتنا درچك و جنگل گيشه بنت، هر نيمگۍ سر سبز و براهدار و هوا سا په بيت.

ناکو بالاچ که یک سر پد و کاریین با گذار و کشار گری انت. هر سالگ و پروری نیالانا به وتی دگارا بر بیره کنت بازین نیالی په مکتبا آورت. وانندگ آوانا نا دینتنت. به آخرا مکتبی مدیر که شه ای کارا با زوش بوتت هبردات و گشت: من شه ناکو بالاچ که ای نیالانا آورته وشه وانندگان که آوانابه لازمین جاگهان نادینتنت بازو شون. اگه مچین به وتی گسانی دیم و سرک و جوهانی کر و پانادا نیال بنادینتنت هر جاگی سر سوزوبراهدار بیت.

رندا ناکو بالاچ هبردات و گشت: اما به باگذاری و کشار گریا عمری گواز ینتگن هر چنکس که نیال و سرسبزی گیش بیت هوا ساپ و پا که بیت که په دروائیا باز پیدگ داریت. همی راز که مروچی شما وت نیال نادینتنت دگه لازم انت وتی نیالانی ساتنی پکراهم بیت، اگه دگری نیالی نادینتنته آیراهم بسات و میلث که خشک بنت. بیدی دلسوچی، کار و کوششا چیزی دستا نه کیت. به آخراشه و اندگانی نیمگایکی هبردات و کول دات که په نیالانی ساتنا دلگوشه کنت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
- سبغا کراری (بیتوار) بوانت وای گالانی ضدا ودی بکنت.

غم وسوگ

ضرر وتاوان

خپه

- سی دل بیت و هرډلی وانندگ گون وت په نیال، درچک و جنگل و بش وزولانی کدر و پیدگئی باروا هبردیت.
- دو وانندگ په رون یکی نیوگ دارین در چک و آدگه بی نیوگین در چک و نیالی ناما بگشیت.

- سئ واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- وت، وتی یا جند، جندی، جندش مشترک یا "هورین" ضمیر انت شما به ای سبخئ
تھا به هر جملی که شه ای گالان انت آیرا معلوم و به وتی کتابچهان بلکت.
- چیزیکه انون په شما گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه،
سوالیه و ندائیه علامها نابلت.
- به جالگی شیران هورین ضمیرئ گالانا مالوم کنت.

وت بوشت و تی پادانی سرا

وت واجهه بیئ کارانی وتی

۱. ***

وتی ماکوچگ و دشت و دیاران

کنن سرسبزگون کشت و کشاوران

کنن خواری جهانان پیشه دارن

که خواری مردمی شان انت مروچی

هر گجامی شه شما په زیال نادیتنی کټ و پیدگی باروا سئ کشک به وتی کتابچهان
بلکت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- چی په هوای ساپ کرتن وایشکء آشکئی براهدار بوتنا پیدگ داریت؟
- ۲- جائیکه درخت و سرسبزی نه انت چونین هوای داریت؟
- ۳- حاک و پُلک به گجا بازودیه بیت؟
- ۴- به گجام جاگهان گیشتر مردم ناجوړه بنت؟
- ۵- هر جاگی براه و زیب به چیانت؟
- سی وائندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه برېگشیت.
- ای بی ډولین جملانا په ډول بلکت.
- گوستگی دیرین وطن داریت عزیزین به امی نیالی نادینتن.
- بیت ساپه و هوا براهدار سرسبز هر نیمگی.
- آورت به مکتبانیالی بازین.

متل و گالوار

مخسد:

وانندگ بواننت و بلکنت گون اولسین ادب ولزائکا بلدبنت و بزانت که متل و گالوار، چاچا که وکسانین شیر هر گجامی اولسین ادبی باری انت.

وای وطنی حشکین دار

جُست:

- ۱- متل و گالوار زانت؟
- ۲- گجام یکی شه شما متلی گشتکه کنت؟
- ۳- متل و گالوار گجام وختی پکرو خیالانی دراکنوک انت؟

متل و گالوار باز غدیمی و کهنین دوروزما نکانی زانگ و پکر و خیالانی روش و دراکنوک انت و زوانین ادب و لزانکی مزین باری زانتکه بنت.

متل و گالوار سرایشی که به ظاهرا سبک و گونه‌ین هبرانت، بلی باز مزین مطلب و ماناها نا روش و دراکننت. مثالی پیما و هدی که به گپ و ترانی تها گشتکه بیت مارورد شه کلھین دسگا ترسیت. کئی گشیت که منی دوگ ترشپ انت. غوٲ و ترا زیان کرتگیت.

اگه هر گجامی شه ای متلان پوره و هر نیمگین ډولی پٲ و پول بنت شه آوانی ماناھانی دیما باز چیز لیکتکه کنن. متل و گالوار شفایین لزانکی مزین بهری زانتکه بنت که زوان به زوان شه یک مردمی به دگه مردمی و شه یک نییرگی به دگه نییرگی رسنت.

متلانی و انتن نه تانکا ایش که اماره شه آوانی گشوکانی برزین پکروخیالان سی و سرپده
کنت بلکین آوانی خاصین جذبگ و جوشی دراکنوک هم انت. مثالی پیمّا:
وای وطنی او شکین دار.

ای متل آو هدا گشتگه بیت که یک مردمی شه وتی ما سیین وطنا دور و جتایت و هدی
که وطنی حُب آیرا به جذبگ و جوشا کاریت وتی زندگی گوازینگی جاگها که آیی
اصلین وطن نه انت سرایشی که براهدار و پرپل بیت شه هوشا بارت وبی اختیار کوکاره
کشیت که: وای وطنی اوشکین دار.

متل وگالوارانی اصلین گشوک درانه انت مگه به هبری وهداشه ایشان مچین مردم کاره
گرنّت.

متل و گالوار به هر روچی زندگیا به مردمانی میانجینا به آوانی کار وکردی ربط گپتنا
گشتگ و اوشکتگه بنت که مزین اجتماعیین تاثیرى دارنت.

درورو چیدگی وړا لهتین متل و گالوار:

- من چنت جامگ شه ته گیشتر درتگون
- شه یک چاپوری دودیم پدرده بیت.
- عقل که مه دارئ تی جان پازاب انت.
- کلاوگی سرشه دیمئ زیان بوتگیت.

- چار واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت
- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- سبخا کراری بوانت وای گالانی ضدا وودی بکنت.

نوکین

کسانین

گران و مزین

جالین

باز

نزیک

آوانی

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک کامه، سوالیه و ندائیه بلت.
- چار واندگ یک یک متل و گالوارا شه ای سبخی آخرا بگشیت.

گسویین کار:

ای سبخی اولی بارا به وتی کتابچهان بلکت. و متل و گالوارانا رنداشه لیکتنا شه برکنت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- حکیم، گاجیان و میردادگون وت چی انت؟
- ۲- یکروچی کیء را به راهی در اجیا دیستنت؟
- ۳- ناکو کرم آوانا چی گشت؟
- ۴- حکیم و گاجیان که وتی کتابانا میر دادا دانتت چون کرتنت؟
- ۵- ناکو کرم په آوان چی کرت؟

- سی وانندگ چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت شه بر یکوار دگه بگشیت.
په ای گالان یک یک جمله جوړ بکنت.

متل و گالوار

روش و درا

هر گجام

باز چیز

سبخی بنیادین بزانتا (متل و گالوار باز غدیمی و کهنین دور و زمانگانی زانگ و پکر و خیالانی روش و دراکنوک انت و زوانین ادب و لیزانکی مزنین باری زانتگه بنت.) په روڼ په برزین توارى بوانت.

آسمانک

مخسلا:

وانتن ولکتن وگون نکل و آسمانکی اوشکتن وگشتنا پجارتن.

جُست:

- ۱- کئ آسمانکي گشتگه کنت؟
- ۲- آسمانکئ گشتنی وخت کدین انت؟
- ۳- شه شماکئ شیوارین اسپئ آسمانکا زانت؟

رنداشه آیی که وانندگ معلم صاحبی هبرو جُستانا اوشکتنت بالاچ که یک سرپدین وانندگی شه وتی جاگاه اوستات وگشت: معلم صاحب من شیوارین اسپئ آسمانکا زانین. معلم گشت: شه کئ اوشکتگئ؟ بالاچ گشت: منی پس مدام په اما آسمانکه شیت. یک شپی به لواری گرمیا ډنا نشتن اما وتی پساگشتن یک آسمانکي بگش آء شیوارین اسپئ آسمانکا په اما گشت: آنکل کرت که، یک وهدی اسپئ گون وتی کرگا چمندی تنها په

چرتناشت. چمندی پاک و ساپین هوا ووشین سوزگ آیرا آنکه وش آت که تا نماشاماشه او دا در نه بوت.

شه ای چمندا دورتر جنگلی ات که او دا گرک و روباهی زندگیه کرتنت، ایش که شه جنگلا در بوتنت چمش به اسپ و کرگی کپت شه آوانی دیستناوش بوتنت. گرک روباهها گشت: کره اسپئ گوشت باز نازرک ووش انت. چمبازین روباه په هندگ گشت برون شه ماسی آیی بها سوج کنن وگله آیرا په یک چمی بورن.

هر دو کین دیماشتنت.

گرک اسپا گشت: تی کرگی بها چنکس انت؟ اسپ گشت: آیی بها منی پدی پادی سمی سرا نمشته انت. گرک کراکرا نزدیک بوت و سوج کرت به تی گجام سما، اسپ وتی دیمه گردینت جوان آیرانشان گپت و گشت به منی راستین سما، گرک وتی سراجال کرت که بگندیت، اسپ به باز ترندی وزراب گرکی سرگی سرالگتی جت و سرگی پروشت.

روباه که دیست هما د ما جست گرک هم به گریوگ و دردین سرگی شه اودا شت وشه وتی عملا پشیمان بوت.

عزیزین واندده گان!

- ای سبخئ نوکین کلیما نا سیایگ بکنت.
- دو واندگ نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و جالگی گالانی ضدا ودی کنت.

زنله

گریوگ

دیمی

زو زو

چپین

- سئ وانندگ ای سبخئ یک یک بارا به برزین تواری بوانیت.
- ای سبخئ هما جملانا که شارحه (: و سوالیه (? دارنت به وتی کتابچهان سیایگ بکنت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت به جوانی بلکت و جائیکه لازم انت کامه، سوالیه، ټک و ندائیه علامها نابلت.
- سئ ډل بیت و هر ډلی وانندگ په اسپئ باروا که چونین حیوانی انت گون وت هبر بدیت.
- شه هر ډلی یک وانندگی به رون په ای آسمانکی نتیجه و آسری باروا هبر بدنت.

گسویین کار:

- هر گجامی شه شما به گسا شه وتی کهولی باسکان آسمانکی بشکنت و به هوشا بگیت. ای جُستانی پسوا به وتی گسان به وتی کتابچهان بلکت.
- ۱- اسپ و گُرگ گجا چرتنت؟
 - ۲- گرک اسپاچه گشت؟
 - ۳- گُرک چون گوازی وارت؟

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوانا بگشت.

۱- کریمداد و بیبرگ گون وت چی انت؟

۲- دمیکه بیبرگ آت کریمداد چیوه کرت؟

۳- بیبرگ کریمدادا چی گشت؟

۴- کریمداد به پسوی چی گشت؟

۵- آخرا بیبرگ چی گشت؟

سئ وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بربگشیت.

شه ای گالان به جالگی جملانی پوره کنگا گچین بکنت.

سم

سنپ

بلگ

- مُرگی _____ بارگ انت.

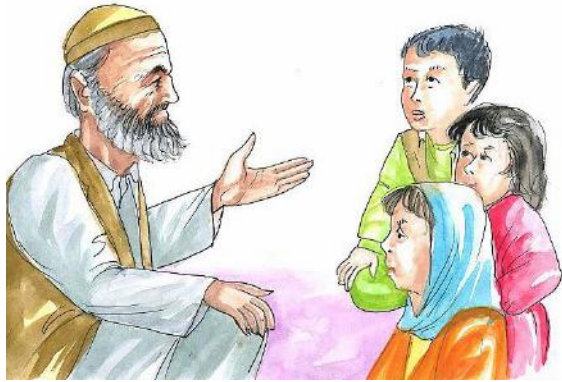
- سوکئ _____ نازرک انت.

- اسپئ _____ سک انت.

پنت

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکنت.
- پنتانا بزانت.
- پنتانا به وتی زندگیا عملی بکننت

جُست:

- ۱- به عکسا چیه گندت؟ چیزی گشتگه کنت؟
- ۲- پنت چیاشت؟
- ۳- کئی چنت پنت زانت؟
- ۴- مزنانی پنت به اما چه پیدگی دارنت؟

پنت، سوگه و کتو کین هبر شه گوستگین وهدانی مزنان متگنت. داندگ و مزن به زندگیا دراجیا هروری سکی و سوری که دیستگنت و هر دابی چکاس و آزمایگی که گوازینتگنت، آسرو نتیجی زانته و رندا پنت و سوگهانی وړا په اما اشتگنت. ای پنت و سوگهانی عملی کرتن، بازکدر داریت که چیدگ و دروری وړا جالگی پنت و سوگهانا وانن.

- راستی کنت که راستیا زوال نه انت.
- علم بزورت که علم انسانی براه وزیب انت.
- پاکین مردمانی احترامما بکنت.
- به امانتا خیانت مه کنت.
- دیما رودا غدی کنت ورندا و ترا به آپا بجنت.
- شه وتی وسا برز ترین باری مه زورت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
- شه ای جالگی گالان جملانا پوره ورندا به وتی کتابچهان بلکت.

راستیا

بزورت

پاکین

خیانت

غدی

وسا

- راستی کنت که _____ زوال نه انت.
- علم _____ که علم انسانی براه وزیب انت.
- _____ مردمانی احترامما بکنت.
- به امانتا _____ مه کنت.
- دیما رودا _____ کنت رندا و ترا به آپا بجنت.
- شه وتی _____ برزترین باری مه زورت.

- سئ وانندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی یک پنتی باروا گون وت هبریدیت ورندا شه هر ډلی یک وانندگی نتیجها په دگران بگشیت.
- پنت سوگه و کتو کین هبر په اما شه گجام یکی شه ای جالگی کسان منته معلوم و به دیمی «ص» حرفی بلت.

۱- دوست و سیادان

۲- داندگ و مزنان

۳- ورنهان

- جالگی نیمگین جملا به وتی کتابچهان بلکت جملئ چیرا سئ کلیمه لکتگ بوته شه سبخئ دیما که ونتگت جوابا ودی و جملا پوره بکنت.
- پنت و سوگهانی عملی کرتن _____ داریت.

۱- باز کدر

۲- باز تاوان

۳- باز سکی

گسویین کار:

هر گجامی شه شما سئ پنتا به وتی کتابچهان بلکت.

چیزیکه انون گشتکه بیت به جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- سری پاچ آورتن و معلومات ودی کرتنی پاچون انت؟
- ۲- اگه په ناسر پدی وتلوار کاری تسر بیت پای چون انت؟
- ۳- وختیکه کاری تسر بیت آخرا شومانی کتی داریت؟
- ۴- ای پنت که اول رودا غدی کنت رندا و ترا به آپا بجنت اماره چی نشانه دنت؟
- ۵- اگه پنت وسوگها نا عملی مه کنن چونه بیت؟
- سئ وانندگ چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت شه بر بگشیت.
- گون ای گالان جمله جور بکنت.

هرودی

چکاس

کدر

مزنان

وانن

- سبخی بنیادیین بزانتا "پنت، سوگه و کتو کین هبر شه گوستگین وهدانی دانندگ و مزنان متنگنت" په رون په برزین تواری بوانت.

ماهی

مخسد:

- وائنن ولکتن.
- نا معلومین ضمیرانی درست کرتن.
- ماهیی پیدگا زائنن.

جُست:

- ۱- ماهی چونین جاننداری انت؟
- ۲- ماهی به گجا زندگيه کنت؟
- ۳- چنت ډولي ماهيا ديستگت؟

زی بالاچ و گاجیان به رودی سرا شتنت. دمیکه او دا رستنت بالاچ شه گاجیان سوج کړت. بارین رودی آپ ماهی داریت؟
گاجیان گشت: هان، مگه ته سی نه دارئ آنگوسیل کن. یکی روت دگریه کیت بله بله ماهیه گړت.

بالاچ: ته چنت ډولي ماهيا ديستگي؟

گاجیان: ډول ډولی ماهی وډیه بیت. یک رازی ماهی که آوانی تچکی نریک یک مترانت، آوانی گوشت سورین رنگی داریت، بازوشین تامی دینت، پاگاس هم یک ډولی ماهی انت که آیرا کوسه ماهی همه گشت.

بالاچ: بیدی رودی آبا دگه به گجام آبان ماهی وډیه بیت؟
گاجیان: به اشکن و نیزاران که وشین آپ، گل، اشک و دگه جر و گیاب دارنت ماهی بازانت، همی راز به حوض واوشتاگین آپ و کرمانی آبا ماهی باز وډیه بیت، ماهی آپین جانداری انت که بید آبا زندگه نه مانیت.

بالاچ: ماهی گوشت چون انت؟
گاجیان: ماهی گوشت بازجوانین ورگی انت شه هر کس سوج کنی ماهی گوشتاوش داریت.

بالاچ: په ایشی که ماهی ساتنگ بنت چون کنن؟
گاجیان: زبرین سوجی کرتی - انون ماهیانی اقتصادیین پیدگ به مچان روش بوته پمیشا مچین به ای بارا دلگوشه کننت و انچین جاگه جوړه کننت که چلوک و کسانین ماهی شه آبا مه ماننت و په شری ساتنگ و مزن بنت.
بالاچ: خیر گندئ منی سرا پاچ آورتئ، شوپد جائیکه بگندین ماهی شه آپامنتگنت آوانا به آپارسینین که شه بی آپیا مه مرننت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت
 - دو وانندگ به رون نوکین سبخا بوانیت
 - پنج ډل بیت و هر ډلی په ماهی پیدگ و کتی باروا هبر بدنت.
- نا معین ضمیر:** نا معین ضمیر هما انت که لهتین کلیمه یک کس یا چیزی معنا رسیننت که معلوم و درا نه انت چو: یکی، هر، هرکه، چنتی، دیرپا، مچین، مچ، فلان، دگری، دگران، هیچکه، هر چی مچین چیز.

دو وانندگ به وتی جندی وش یکی گاجیان و آدگه بالاچ بارا شه کتایی دیمه په برزین توارى بواننت.

- به ای سبخا نا معنین ضمیرانا ودی و به وتی کتابچهان بلکت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم است ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامه بلت.
- سئ وانندگ په رون په ماهیانی ساتنی باروا هېرېدنت که اگه شه کمین آږا به جائیکه بازین آږ بیت برتگ بنت زندگه ماننت.
- شه ای سئ جملان یکی راست انت آیرا ودی ورنډا به وتی کتابچهان بلکت.
- ماهی جاننداری که به حشکارا زندگیه کنت.
- ماهی آږین جاننداری که بید آږا زندگه نه مانیت.
- ماهی به کسانیا شه آږا جتا انت.

گسویین کار:

شه شما هر گجامی سئ سئ کشک په ماهی باروا به وتی کتابچهان بلکت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- ماهی به گجا زندگيه کنت؟

۲- ماهیې گوشت شه دگه حیوانانی گوشتا چه توپیر داریت؟

۳- پچی باید به ماهیې ساتنا دلگوش بیت؟

۴- جائیکه گندن آپ حشکه بیت و ماهی بی آبه ماننت چون کنن؟

۵- به آپیکه ماهی انت اگه تیل دارو کچتین چیز ریتگ بیت چونه بیت؟

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوارد گه شه برېگشت.

- گون ای جالگي گالان جمله جوړ بکنت.

رود

بارین

تچکی

اشکن

وشین

سېخی بنیادین بزانتا "ماهی مزین اقتصادین پیدگ و کتی دارنت. ماهیې گوشت شه دگه هرچیا گهترانت. پمیشا به ماهیې ساتن و گیش کرتنا باز دلگوشه بیت" په رون په برزین تواری بوانت.

پر خطرین گوازی

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت. شه مهمات و ماینانی خطراسی بنت.
- به مهمات و ترکتنین چیزان دست مه جننت.

جُست:

۱- گون چیزیکه آیرا درست مه کنت گوازیه کنت؟

۲- مهمات ومینا درسته کنت چیاشت؟

بالاچ شیوارین زاگی به چارم صنفا سبخه وانیت. یکروچی که شه مکتبا کات به گسانی
نزیکیا دیست سئ کسانین زاگ، نه ترکتگین مهماتی راگون دسگی بسته و تی پدا کشه
دینت.

آپه باز شیواری اوشتات و وتی معلمی هبرانا به هوشا آورت که گشت: همیکه ماین یاتر
کتننین چیزی گندت دست مه جنت وشه آیی دور بیت.

زوت زاگانی سرا توارجت. زاگان! ادایایت آیرا بلت. زاگ جستنت و آتنت، بالاچ گشت: زانت آچی ات که کسه کرت؟ زاگ گشتنت: اما گون آیی گوازیه کرتن. بالاچ گشت: ایش پر خطرین گوازی انت هوش کنت نزدیکی مه ریت آترکتیین چیزى انت، شمئ جند وتی زندا گاره کنت و وت وترا بکوشه دیت، شه انچین چیزان وترابسات، دورا بوشت سیل کنت کسی آیرا دست مه جنت. من پولیسا سیه کنین. زوتی شت و پولیسا سی کرت. پولیس ای مهماتا زرت وبرت وشه بالاچ که زاگانا نه اشتت مهماتا گیشتر دست دینت و پولیسا سی کرت باز وشنودی روش کرت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت
- سبخا کراری بوانت وای گالانی ضدا ودی کنت.

گنوکین

شت

رادگ بوت

نزیکا

اشت

آورت

- پنج دل بیت و هر دلی وانندگ په ماین و نه ترکتگین مهماتی خطرانی باروا گون وت هبربدیت.

هورین ضمیر: هورین (مشرکین) ضمیر هما انت که په متکلم، مخاطب و غایبا یک وړا کیت چو: وت، وترا، وتی، جند، جندی، جندش.

- سئ وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین توارى بوانیت.
- به ای سبخوا هورین « مشترکین » ضمیرا نا ودى کنت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- سئ وانندگ په ماین و نه ترکتگین مهماتی باروا چیزیکه شه دگران تا انون اوشکته وزانت هبر بدنت.
- گون ای گالان جالگی اورکین جاگانا پربکنت .

ووتی

هبرانا

ماین یا ترکتنین

آپه باز شیواری اوشتات _____ معلمی _____ به هوشا آورت که گشت:
همیکه _____ چیزی گندت دست مه جنت و شه آیی دور بیت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شما ای مطلبه به وتی کتابچهان بلکت. ماین و نه ترکتگین مهمات مرک
وتپئی سبیه بنت به آوان نزدیک مه بیت!

- چیزیکه انون گشتکه بیت به جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- به افغانستان به مړوجنگی سالان چی بازتنک بوته؟
- ۲- ماینانی درست کرتن و دیستن سک انت یا آسان؟
- ۳- ماین گیشترکی به گجا اشتکه بنت؟
- ۴- نه ترکتنین مهمات به گجا و دیه بنت؟
- ۵- چی خطر داریت؟
- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه برېگشت.
- به ای گالان یک یک جمله بلکت.

ماین

نه ترکتنین مهمات

کشیت

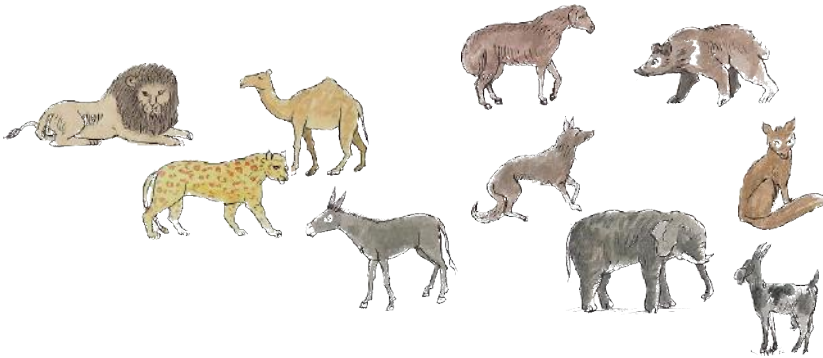
گوازی

سئ وانندگ سبخئ ای بهرا "....وتی معلمئ هبرانا به هوشا آورت که گشت:
همیکه ماین یا ترکتنین چیزی گندت، دست مه جنت و شه آیی دور بیت". په رون برزین
تواری بوانیت.

گسویی و گیابانین حیوان

مخسد:

- واندگ بواننت و بلکنت. گسویی و گیابانین حیوانا درست کنت.
- گسویین حیوانانی ساتنی کٲابزانت.
- په گیا بانین حیوانان تاوان مه رسننت.

جست:

- ۱- چنت رازی حیوانا درسته کنت؟
- ۲- چنت گسویین حیوانی ناما گشتگه کنت؟
- ۳- چنت گیا بانین حیوانی ناما زانت؟
- ۴- شه گسویین مالان چی کٲ گتگه بیت؟
- ۵- گیا بانین حیوان که گوشتش پاک انت گجام انت؟

به امی وطن گسویی و گیا بانین حیوان بازانت. پس، بز، گوک، اشتر، غاتر، اسپ و حر گسویین حیوان انت، امی مردم به مالداریی کارا باز دسترسی واوند انت. شه مالانی گوشت شیر، پشم، کرک و پوستان به اما باز کٲ و پیدگه رسیت. وحشین حیوان چو آهو، کوهین پس و بز و کرگوشک هم به وطنی پٲ و گیا بان و کوهسران بازانت که آوانی گوشت پاک و وارتنی انت.

دگه گيا بانين (وحشين) حيوان شیر، پلنگ، گرک، هوک، هپتار، شگال و روباه انت که اولسری پنچين حيوان رستر و باز پر خطر انت، بلی شگال و روباه باز تر سوک و چمباز انت. که شه بازين چمباز يا و ترا به دهانی مرگانی کلوندهان رسينت و چرپ و پزورين کروس يا ماده مرگانا برنت.

گسویی و گيا بانين حيوان باز کدرو ارزش دارنت پميشا جهانين پیمی په حیوانانی ساتنا دلگوشه بیت و به باز شاران و حشی باگ انت که مردم په آوانی سیلا رونت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ به رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و ای گالانی ضدا و دی کنت.

گسوین

پزور

ترسوک

- پنچ ډل بیت و هر ډلی وانندگ گون وت په گسوین حیوانانی پیدگ و بروکتانی باروا هبردیت.
- هما حیوانانی نامانا به وتی هوشا بیارت ورندا به وتی کتابچهان بلکت که شه آوانی شیر، پوست، گوشت و پشم و کرکا کته گرن.

- سئ وانندگ ای سبخئ یک یک بارا په رون په برزین توارى بوانیت.
- ای سبخئ جمعین گالانا ودی ورندا به وتی کتابچهان بلکت.
- چیزیکه انون په شما گشتکه بیت به جوانی بلکت و ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا جائیکه لازم انت بلت.
- سئ وانندگ هماسئ چیزى ناما بگشیت که شه مالانى شیرا جوړ کرتکه بنت.
- جالگئ جملا په جوانی بوانت ورندا اورکین جاگها پر کنت که پوره و بریر بیت.
- پیدگ دارنت. آوانی شیر، گوشت و روگنا ورن و بهاکنن.
- جملا نابوانت و همائیکه راست انت دیمی ص بلکت.
- انسان شه ای حیوانان پیدگ و کټه گرنټ

گسویین حیوانان	گیابانین حیوانان	هردوان

گسویین کار:

به گسا شه وتی کهولی باسکان په ایشی که شه مالانى پوستان چی جوړه کنن سوچ بکنت و چیزیکه اوشکت به وتی کتابچهان بلکت.

چیزیکه انون په شما گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- بالاچ و بیبرگ به چنتم صنفا سبخه وائنت؟
- ۲- به راهها بیبرگ شه بالاچ چی جُست کرت؟
- ۳- چی چمباز و شیوارین حیوانی؟
- ۴- چی شه مردمانی گسان مرگانا بارت؟
- ۵- روباه به گجا زندگيه کنت؟
- سی واندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت شه بریکوار دگه بگشت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی واندگ گون وت هبربدیت که شه چیی پشمان جراب، دستکش، برک، تپړ، گوالگ، تورگ، کونپ و غالین گوپنت.
- ای جُستانی پسوا به وتی کتابچهان بلکت.
- ۱- شه مالانی پوستان چی جوړه کنت؟
- ۲- گجام مالانی شیر ورگی انت؟
- ۳- پچی اما ماله ساتن؟

آزاتی

مخسد:

- واندگ بواننت و بلکنت.
- بزانت که آزاتی چی انت.
- هورین ضمیرانا کار مرزکرتگ بکنت.

وت وئی جند جندی

جُست:

- ۱- کی آزاتی باروا هبر داتگه کنت؟
- ۲- کیه زانت که آزاتی چیا شنت؟
- ۳- وهدی که آزات بیت چیه کنت؟

آزاتی، آزات بوتنا شنت که انسانی زندگی براه و زیب انت که هیچ وړئ کیدو بندانه لویت. رازیکه وت وئی آزاتیا وش دارن باید بزانت که دگه جاندار هم آزاتی و آزات بوتنا وش دارنت.

وړ وړئ مُرگ، بالی مرگ که به کِشار، نیزار واشکن وپت و گیابان، باگ و باگچهان زندگی کنت و دگه جاندار آزاتیا وش دارنت و آزاتین ډولی شه یک جاگهی به دگه جاگها رونت و چاره کنت.

شما دیستگ بیت چگوگ و چلگ په باز سرو توار چی چی و پی پی کنان شه درچک و دیوالانی سرا پره کنت یا نندنت بلی و هدی که به خفسی تنها کیده بنت وتی پر و با نزلا به خفسا جنت و آپ ودانگا په جوانیه نه ورنه. سببی ایش انت که گون آزاتیا خوگپتگنت همی راز که انسان گون آزاتیا خو گپته و آز اتیالوتنت دگه جاندار همه لوتنت. گشتکه کنن که بیدی آزاتیا زندگی سک انت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت ورندا شه جتاجتاین گالان مترادفین کلیمه جوړ و به وتی کتابچهان بلکت. گالانی یک باری به جدول و آدگه در انت آوانا ودی کنت.

وت واک	_____	۱- کیدو
بند	_____	۲- آزات و
شاد	_____	۳- گل و

- پنچ ډل بیت و هر ډلی په آزاتی باروا گون وت کراری هبر بدنت.
- جالگی جواب په ای جُستا گشتگ بوتگنت هما یکینا که گون آزاتی و آزات بوتنا جریت معلوم و به وتی کتابچهان بلکت.
- کسیکه آزاتی کدرا زانت چونه کنت؟
- ۱- انسان ودگه بی ضررین جاندارانا پازا به نه کنت.
- ۲- هر چون دلی بلوتیت هما رازه کنت.

- سئ وانندگ ای سبخی یک یک باره به برزین تواری بوایت.
- به ای سبخاوت، و وتی مشترکین ضمیر انت آوانا ودی ورندا شما هم یک یک جمله جوړ کنت که مشترکین ضمیری کلیمه داشتگ بنت.
- جالگی جملانا به وتی کتابچهان بلکت و همایی دیما (ص) حرفی بلت که شه ای سبخا هیل زرتگت.
- ۱- مرگ، بالی مرگ، چلگ وچگوگ آزاتیا وش دارنت، اما به آوان ضرره نه رسین به خفسا نه پرین و کیده نه کن.
- ۲- مرگ ووش توارین بالی مرگانا به خفسا کیده نه کن و نه پرین.
- گجام یکین جوان انت؟ اولی، دومی یا هردوین .

اولی	دومی	هردوین

گسویین کار:

هر گجامی شه شما په آزاتی و آزات بوتنی کدري باروا سئ کشک به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت و اگه به شما گیشتر معلومات دانگه بوت بشکنت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- گون آزاتیا چه بریره بیت؟

۲- مگه تانکا انسان آزاتیا وش داریت؟

۳- کئ کیدو بنداوش داریت؟

۴- بی کیدو بندین زندگی چه انت؟

۵- په وش کشین کمیری مرگا طلایین خفس و جوانین آپ و دانگ جوان انت یا آزاتی؟

- چیزیکه دیمترا اوشکتت یکوار دگه شه برېگشت.

- گون ای گالان یک یک جمله رد و بندبکنت.

آزات

وش

کید و بند

خفس

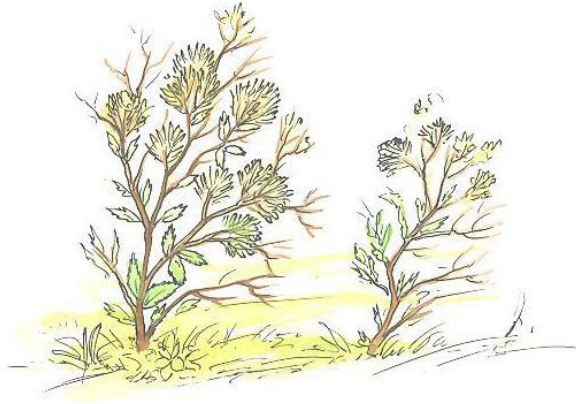
جاندار

سېخی بنیادین بزانتا "آزاتی، آزات بوتنا شنت که انسانی زندگی براه و زیب انت. رازیکه وت وتی آزاتیا وش دارن دگه بی ضررین جاندارانی آزاتیا تاوان مه رسینن" په رون به برزین تواری بوانت.

زیرگ

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت. زیرگا درست کنت. زیرگئی کار گرگی ډولا بزانت.

جست:

۱- زیرگا درسته کنت چونین بلگ و دانگ داریت؟

۲- زیرگ چه و هدا کشتگه بیت؟

۳- شه زیرگا به چیوا کار گیتگه بیت؟

زیرگئی کشتنی و هده به گلی کشارئ وختا انت. زیرگ هم چوگله و دانگئی وړا به ډگارا کشتگه بیت که شه کشتن تا برو حاصلی رستنا یکسال وخته گیت به نرم و ریکین ډگا را که آپ داشتگ بیت گهتر زیرگ حاصله دنت.

زیرگئی ریشگ تچک و بارگ انت. زیرگی بالادشه ریشگا برزکایی کمتر شه گلی بالا دا انت، بلگی بریتگ، اورت و بارگ انت و به برو حاصلی نریکیا سپیتین کسانین پله کنت. زیرگئی دانگ اورت و وشبو انت.

شه زیرگا په پلو و آش و رشته یی و شبویی و تامدار کرتن و لهتین دارو دواي جوړ کرتنا کار گپتگه بیت.

عزیزین وطن افغانستانی ډگار، آپ و هوا په زیرگی کشارا بازجوان انت و وطنی کشارگر به گله و دانگی کشارگری پانا دا زیرگ همه کشتت به گوستگین سالان زیرگی برو حاصل آنکس بازات که هر سالگ بازین زیرگی به درملکان په بها دیم داتگه بوت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ به رون نوکین سبغا بوانیت.
- ای سبغا کراری بوانت و جالگی گالانی ضدا شه تهی و دی بکنت.

سک

زنډ

سیائین

بدبو

جالکایی

- پنچ ډل بیت و هر ډلی وانندگ گون وت په زیرگی باروا هېرېدیت.
- جالگی گالانا په شری بوانت ورندا په جملانی اورکین جاگهان گچین و به وتی کتابچهان بلکت.

به گله ای

گله ای

یکسال

زیرگی کشتنی و هده _____ کشاری وختا انت. زیرگ هم چو _____ وړا به ډگار کشتگه بیت که شه کشتن تابرو حاصلی رستنا _____ وخته گیت.

- سئ واندگ ای سبخی یک یک باره به برزین تواری بوایت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په شری املا بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائییه بلت.
- به جالگی جملانی اورکین جاگهان یکی شه ای گالان گچین و آوانا پوره بکنت

لټ

زیرگا

زیرگی

- ۱- _____ ریشگ ټچک و بارگ انت.
- ۲- زیرگی _____ سبزین رنگی داریت
- ۳- شه _____ په پلو و آش ورشته یی و شبویی و تامدار کرتنا کار گپتکه بیت.

گسویین کار:

هر گجامی شه شما ای سبخی دومی باره به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزی که انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- چی باز پیدگ داریت؟
- ۲- کشارگر به چیا گت انت؟
- ۳- کشارگر به سالی اولی بارا چیه کشیت؟
- ۴- کشارگر به سال دومی بارا چیه کشیت؟
- ۵- کشارگر بیدی کشارو پالیزا چیه کنت؟
- سئ وانندگ چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه بر بگشت.
- به ای گالان یک یک جمله جوړ بکنت

کشتگه بیت

ریشگ

وشبو

- به ای جملی پوره کرتنا یکی شه جالگی گالان راسته کیت آیرا ودی ورندا به وتی کتابچهان بلکت.
- شه زیرگاه په _____ پکتن و لهتین دارو و دواهانې جوړ کرتنا کار گپتگه بیت.

پلو و آش ورشته یی

دوگی

کشکی

سول و نیک بختی

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکنت.
- سولی کدرا بزانت.

جُست:

- ۱- سول چی انت کئ گشتگه کنت؟
- ۲- سول چی جوانی داریت؟
- ۳- کئ په سولا اړانت؟

سولئ توار

یکوویی و براسیئ
آسودگی آرامیئ
نه توپ و بمانی توار
نه ټینک و دور جنین هتیار
نه مرک و هونئ ریچگنت
نه ماس و گهاری مودگنت
هم دوستی و محبت انت
منی هندو منی سکونت انت
شه هلک و لوگان و دیار
نا سریدیا لږو بار
زیانه کنین جورین نپاک
هر روچی گیشتر توک و واک
لوچ پوشتگ گشنگ بی سیر

توارمنی انت دوستیئ
په سیاو سپتایک وړا
نه جنگی دوت سیاهین گبار
نه جټ و غولین بمگوار
نه شهرو هلکی سوچگنت
نه زور و ظلم و براس کشی
منی سیایگاسعادت انت
انسانی دو ستانی دلا
شه آدمیئ سرډگار
گون علم و زانتا من دین
دستاگرین په ټپاک
براسیئ در چکامن دین
هر جاکه گام بیت منی ایر

نه زنگ آوه و داد بیت نه دشمنی بیت نه بیر
هرکس و تی بی واجه کار دستی وتی بی کار و بار
مچ آدمی گووت بینت
نزیك چو براس و گهار

(عبدالرحمن پهوال)

عزیزین واندنه گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په ای شئیری بارواکه په سولا گشتگ بوته هبربدنت.
- شه هر ډلی یک یک واندگ په رون په سولئ کدرئ باروا هبربدنت.
- جالگئ مطلباً بوانت و یکی شه دو جملان که گون مطلباً جریت مالوم و به پانادی(ص) حرفا بلکت.
- به هروطنی آباتی، کشت و کشار، کارخانه، سوداگری وروگ و آیگئ کاروختی په شری تسرستگه کنت و مردم آرام ونیک بخته بنت که او دا
- ۱- مروجنگ بیت.
- ۲- سول وامن بیت.
- گشتگه کنت که مروچین سبخ جالگئ گجام یکین سرگالی باروا ات.

مکتب

آپ و آپداری

مُرگانی ساتن

سول

سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- به ای شیرا توار دارین حرف گجام انت.

هرجا که گام بیت منی ایر
لوچ پوشتگ گشنگ بی سیر
نه زنگ آوه و داد بیت
نه دشمنی بیت نه بیر

چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه
بلیت.

- گون یکی شه جدولی گالان جالگی جملانا پوره بکنت.

کشارگر
سوداگر
کارگر
آباتی و سپرک

به سول وامنا _____ گهتر کاره کنت.
به سول وامنا _____ گهتر کشاره کنت.
به سول وامنا _____ گهتر کاره کنت.
به سول وامنا _____ گهتر جوړه بنت.

گسویین کار:

شیرا که به مروچین سبخا و ننت به وتی کتابچهان بلکت و مانای په وتی دوستان بگشت.

- چیزیکہ انون گشتگہ بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوابگشت.

۱- خیر به چیا انت؟

۲- سول چیه کاریت؟

۳- ترخی و دیماروگ به چونین جاورو حالتی ودیه بنت؟

۴- مروجنک چي ودیه کنت؟

۵- مردم چیه لوټنت؟

۶- مردم شه چیا بده برنت؟

- سی واندگ چیزیکه دیماشه جُستان او شکنت یکواردگه شه بر بُگشت.

گون ای گالانی لکتنا جالگی جملانی اورکین جاگهانا پوره بکنت.

بیرانی آرامی

مرک دیماروگ

ډکالی نیک روچی

مروجنک بیدی _____ و خرابیا کتی نه داریت. مروجنک _____ و _____.

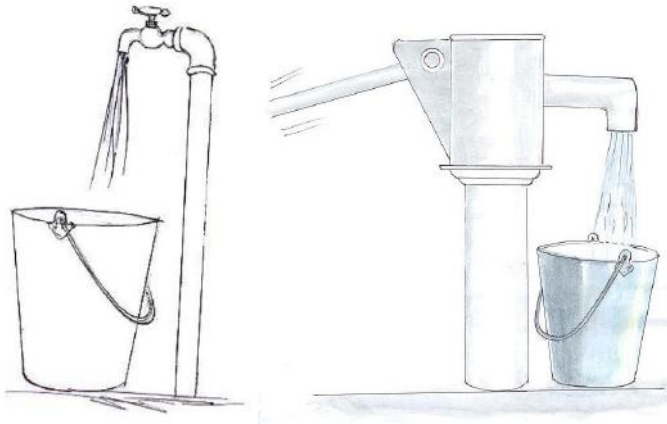
ونیسگاریه کاریت. سول _____ وخیره کاریت، _____ و _____ سولی بروکت

انت.

پاکین آب

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت. پاکین آپی پیدگا بزانت.

جست:

- ۱- به برزگی عکسا چیوه گندت؟
- ۲- گجام آپانا پاک گشتگه کنن؟
- ۳- بید وارتنا شه آپا چه کار گپتگه بیت؟

یکی شه خدا "ج" باز مزن و جوانین نعمتان آپ انت که به باز ډولان و دیه بیت. چو: چمگی آپ، رودی آپ، کاریزی آپ، چاهی آپ و دگه که مچین باز کدر دارنت، اگه آپ مه بیت کشت و کشار و با گذاریه نه بیت، انسان و حیوان بید آپا زندگه نه مانت. باید هر کس آپی کدرا بزانت و آپانا پاک بسایت، اگه آپ پاک ساتگ مه بنت وگون میکروبان کچت بنت پیدگی جاگها په مردما تاوانه رسینت. انسان اگه گوند انت یامزن په پاکین آپا اړانت اگه آپیکه ورن پاک مه بنت اماره نا جوړه کننت.

آپ گون لاپ داتناهم پاڪه بيت و لهتين جاگهان كه جوانين آپ نه انت ديماشه وارتنا
 آپاجوان لاپره دينت كه ميكروب زيان بنت. به هر جا گهي كه زنده گوازينن بايد آپی
 كدرا بزائن و ميلن كه آپ ككړ و كچت بنت شه كچتيا آپ ميكروبه گرنه وانچين آپ
 انساني دشمن انت كه شه ميكروبا انسانا گون وړ وړي ناجور يا ديم به ديمه كنت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- به ای سبخا چار ډولی آپی نام گپتگ بوته، چار ډل بیت و هر ډلی په یک ډولی آپی باروا هبر بدنت.
- شه ای جدولی تنها یک یک کلیمه په جالگی جملانی اورکین جاگهان گچین و آوانا پوره بکنت.

کشار کری آپ لاپ

- ۱- گه آپ مه بیت _____ و با گداریه نه بیت.
- ۲- نا پاکین _____ انسانی دشمن انت.
- ۳- په آپی پاک کرتنا آپی _____ داتن پیدگ داریت.

- سئ وانندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- به ای سبخا مچین و هر کس کلیمه نا معنین ضمیرانت آوانا و دی و هر گجا می شه شما یک یک جمله جوړ کنت که ای کلیمه به آوان بئیت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په شری بلکت و ټک، کامه وسوالیه علامهانا جائیکه لازم انت بلت.
- چنت ډولئ آپی نام گپتکه بیت شما هر گجا می باروا فکر بکنت ورندا په ایشی که گجام پاکین آپ انت په ډول یکی آدگرئ پدا بلکت.

رودئ آپ

کاریزئ آپ

نلئ آپ

چمگئ آپ

چاهئ آپ

گسویین کار:

هر گجا می شه شما په پاکین آپیء باروا سیء کشک به وتی کتابچهان بلکت و شه وت کسان ترانا په آپی پاک ساتنا سوکه بکنت.

- چیزی که انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- گجام آپانا پاکین آپ گشتگه کنن؟

۲- پچی آپا جوش ولاړه دینت؟

۳- اگه آپ پاک مه بیت چونه بیت؟

۴- نا پاکین آپ چه تاوانی داریت؟

۵- پچی باید مچین په آپي پاک ساتنا دلگوش بکنن؟

- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه بر بگشت.

- گون جالگئی گالان یک یک جمله جوړ و به و تی کتابچهان بلکت.

کدر

کچت

پیدگ

لاړ

وړوړی

سئ وانندگ په رون سبخئ ای بهرا» یکی شه خدا(ج) جوانین نعمتان آپ انت که باز ډولان وديه بیت. چو: چمگئی آپ، رودئ آپ، کاریزئ آپ، چاهئ آپ ودگه که مچین باز کدر دارنت، اگه آپ مه بیت کشت و کشارو با گذار یه نه بیت انسان و حیوان بیدی آپا زندگه نه ماننت» بوانیت.

بشري حڪ

مخسد:

واندگ بواننت و بلكنت و بشري حكايزاننت و احترام بكننت.

جست:

- زانت كه بايد كي احترام بيت؟
- جوانين سلوك گون كيء بيت؟
- انسان به انساناني سراجي حكي دارنت؟

نا کوپيرداد امي هلکي سپي ريشي انت. آکه هر وهدا گوندين زاگانا جوانين پنته دنت اي واري اماره نز آورت و سوچ کرت زاگان بشري حڪاني باروا چيزي زانت. رحيمداد كه شيوار و سرپدين زاگي انت پسودات و گشت: ناکوجان من اي هبرا چنت وار او شکتگون مگه آنکس نه زانين مني هوشا ات كه شه ته سوچ کنين انون دگه په امابگش كه بشري حڪ چي انت؟

نا کو پیرداد شه رحیمدادی هبراش بوت و گشت: جوان بشکنت زاگان! حک بار عدل و انصافا گشت و انسان که به جامعا زندگيه کنت به یکی آدگری سراحک دارنت. باید یک آداگرا په برزین چمی بگندنت و عزت بکنت و شه یکی آدگرا ضرر و تاوانی مه گندنت.

به اجتماعین زندگیا توپیرنه انت، هر که په دگران گهترو گیشتر خدمت کرتک بکنت جوانین سلوک و مرد مگری واوند بیت په مچان احترامی و ږانت. باد هوایی ووتراشه دگران برزتر زانتن، وت لوتوکی ووت پسندی جایه نه گیت.

باید کوششت بکنن که مچین انسانانی حکاپه برزین چمی بگندن و بزنانن که همارازیکه امی حک و نپ و کټ په اما کدر ورو داریت، دگرانی نپ و کټ هم په آوان رو و کدر داریت و نه باید دگرانی حک و نپ و کټا تاوان برسیت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- انون ای نیمگین جملانا به و تی کتابچهان بلکت. به هر جملی چیرا چنت کلیمه داتگ بوته، یکی شه آوان په جملی اورکین جاگها گچین و جملانا پوره بلکت.
- ۱- انسان که به جامعا زندگيه کنت _____ سراحک دارنت.

وطني سرا

به یک آداگری سرا

- ۲- باید کوششت بکنن که مچین _____ حکانابه برزین چمی بگندن.

- انسانانی

- کسانانی

- مزنانی

- سىء واندنگ اى سبخى يك يك بارا په برزین تواری بوانیت.
- هر که، دگران، مچان نا معین ضمیرانت په هر گجا می یک یک جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه بلت.
- سىء واندنگ په رون چیزیکه شه اى سبخا په بشری حکانی باروا زرتگیت په وتی دگه همراهان بگشیت.
- شه اى گالان په جالگی جملانی اورکین جاگهان گچین ورندا به وتی کتابچهان بلکت.

- سپی ریشی

- گوندین زاگانا

- اى واری

- بشری حکانی

- ناکو پیرداد امیء هلکی _____ انت. آکه هرو هدا _____
- جوانین پننه دنت _____ اماره نزاوړت و سوج کړت، زاگان _____ باروا
- چیزی زانت.

گسویین کار:

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- کیچی گوازی به چه و هدا گون چیايت؟
- ۲- کیچی گوازی تا نکایی انت یا یگجایی؟
- ۳- کیچی هلوکا کیء دورا الغچه دنت؟
- ۴- چی وهدا نمره دانگه بیت؟
- ۵- دمیکه شه یک ډلي نیمگا هلوک به دگری دستا بکپیت آدگه ډلي زاگ چونه کننت؟
- سیء واندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان په کیچی گوازیی باروا او شکنت یکوار دگه شه برېگشیت.
- شه ای گالان جمله جوړ کنت.

ناکو پیرداد

شیوارو سرپد

اوشکتون

- سیء واندگ په رون سېخی بنیادین بزانتا «حک، بار، عدل و انصافا گشت انسان به جامعا به یکی آدگرئ سراحک دارنت. باید یکی آدگرا په برزین چمی بگندنت و عزت بکننت و په یک آدگراضرر و تاوانی مه رسیننت» په رون په برزین تواری بوانت.

جوانين همراه

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت جوانين همراها بزانت و سوجين صفتا درست کنت

جست:

- ۱- همراه چيا شنت؟
- ۲- جوانين همراه گجام انت؟
- ۳- جوانين همراه گون وت چونين سلوكي دارنت؟

شاهدادو جارو جوانين همراه انت ، اي دو کين همراه به يک هلکا زندگي و به يک مکتب و صنفا سبخه وانت. ايش يگجا مکتبا رونت و کايانت.

شاهدادو جارو يکي آدگر و وتي هم صنف و معلماني احترامما دارنت. به وتي سبخان کوشسته کنت پميشا پوه و سر پدين واندگ انت معلم و مکتبي اگده دارشه ايشان بازوش انت و مدام ايشاني ناماپه نيکيه گرنت.

اي دوکين همراه به گوازي و ورزشاهم يگجا انت. لهتين و هده ديم ديگرا به وتي هلکي نزيکي ميدانيا په توپ گوازي رونت. ديماشه توپ گوازي ائ ميداني درچک و نهالانا آبه دينت. ايش بازوختان گون يکي آدگرا کمک و مدته کنت. شاهداد و جارو به وتي هلکي مردماني تها وشين نام و تواري واوندانت و مچين شه ايشان وش انت و مدام ايشاني جواني هبرا دينت.

عزیزین واندنه گان!

- ای سبخي نوکين گالانا سيايگ بکنت.
- دو واندنگ په رون نوکين سبخا بوانيت.
- انون جالگي نيمگين جملانا به وتي کتابچهان بلکت به هر جملی جالگا سي پسو داتگ بوته شه سبخي ديماما پسا که جملا په جوانی پوره کنت به اورکين جاگها بلکت.

شاهداد و جارو _____ انت.

۱. جوانين براس
 ۲. جوانين همراه
 ۳. جوانين همپل
- لهتين وهده ديم ديگرا به _____ په توپ گوازي رونت.

۱. به وتي مکتبي ميدانيا
 ۲. به وتي گسي ميدانيا
 ۳. به وتي هلکي نزيکي ميدانيا
- ايش بازوختان گون يکي آدگرا _____ کنت.

۱. کټ و باسه
۲. چم هم چميه
۳. کمک و مدته

- سئ واندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- سوجین صفت : هما کلیمه که دیماشه ناما به سوجین جملا کیت وپسوی صفت
انت سوجین صفت گشتگه بیت. چو: چون، چه وړا، چه ډول و....
مثالی وړا چونین کتاب : جوانین کتاب
چونین انار: سورین انا
چونین گوک: پرکین گوک
شماشه ای سبخا ای جُستانی (سوجانی) پسواودی کنت
چونین همراه:
چونین واندگ:

- پنچ ډل بیت وهر ډلی په جوانین همراهی باروا گون وت هبر بدیت.

گسویین کار:

هر گجامي شه شما په جوانین همراهی باروا چارکشک به وتی کابچها بلکت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوابگشت؟

۱- جوانین همراه په یکی آدگرا چیوه لوټنت؟

۲- کی شه کی گلگی حکاداریت؟

۳- به جوانین همراہیا چه نه انت؟

۴- جوانین همراه گون یکی ادگرا چیه کننت؟

۵- جوانین همراه چه وختا زانتگه بیت؟

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکواردیگه شه بر بگشیت.

- جالگی جملانابه وتی کتابچهان بلکت ورندا په هر جملی یکی شه جدولی گالان

گچین و جملا پوره بکنت

۱- شاهدادو جارو _____ همراه انت.

۲- ایش به یک _____ زندگی کننت.

۳- ای دوکین همراه به _____ ورزشا هم یگجا انت.

۴- _____ شه توپ گوازی میدانی درچکانا آبه دینت.

هلاک

جوانین

کوازی

دیما

حرامه نه مانیت

مخسډ:

- واندگ بواننت وبلکنت.
- حراما درست کنت هورین (مشرکین) ضمیرا بزانت.

وت وتی وترا

جُست:

- ۱- حرام چیاشت؟
- ۲- کسیکه حرامه وارت به مردمانی دیما چون انت؟
- ۳- پچی باید و تراشه حراما بساتن .

مردمئ پت و عزت به آیی جندئ دستا انت. آکه سدک و راستیه کنت و پاک و حلالین روزی دستا کاریت و شنام زندگيه کنت و اگه بیدی حک په چم ولیم، زورانسری و پل ولت مال و چیزی واوندیه کنت. ای هرچونین مالی بیت وشه هرکس گپتک بیت په آیی روانه انت.

کسیکه حرامه وارت وت وتی زندگیا خرابه کنت، مچین آیرا په سبکین چمی گندنت. اگه کسی به چیزی زیتن وبها کرتنا حرامه وارت و یا به پل و لت و دزی مالی و چیزی دستا کاریت بزانت که مال په آیی موندی نه داریت و شه دستیه روت.

متلی انت که شنت : حرام شه هما راها که آته پدا روت. دگه باز جوان انت که و تراشه
 حرامین مالا دوربساتن ووشنام و جوانین زندگی فکراین و و تراشه کاریکه کرتنی گناه
 داریت وشه چیزی که وارتنی په اماروانه انت دوربساتن.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخابوانیت.
- ای سی جوابا بوانت ورندا بگشت که گجام حرامین مال انت.
- ۱- مالی که په چم ورپینگ دستا آتگیت.
- ۲- مالی که په زور و دزی دستا آتگیت.
- ۳- مالیکه به زیتن و بها کرتنا شه سنگی کم داتنا دستا آتگیت.
- گجام یکین حرام انت به دیمی ص بلکت.

	اولی
	دومی
	سومی
	هرسین

- پنج ډل بیت و هر ډلی گون وت په ای سوجین صفتانی پسوی باروا هبریدیت و
 پسوا که خرابین مالی و جوانین مالی به هر گجامی دیما بلکت.

حرامین مال چونین مالی:

حلالین مال چونین مالی:

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

- به ای سبخاوت ، وتی و ترا هورین (مشرک) ضمیرانت هر گجامی کارمرز بوتنا که به فاعلین حالتا وت وتی و به مفعولین حالتا و ترا لکتگ بوته په جوانی بوانت ورندهمی جملانا به وتی کتابچهان سیایگ بکنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت، ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.

- سی وانندگ په کلپی گری و حرامکاری خو وتبی گندگی باروا به صنفی دیما هبر بدنت.

- شه ای گالان جالگی جملانی اورکین جاگهانی تهابلکت و آوانا پوره بکنت.

روا

حلالین

پت وعزت

مردمی _____ به آیی جندی دستا انت. اگه _____ روزیا دستا کاریت و شنام زندگیه کنت. حرامین مال په مردما _____ نه انت.

- په حرامین مالی با روا گجام متلا، به ای سبخا وانت آیرا و دی و به وتی کتابچهان بلکت و شه برکنت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوابگشت.

- ۱- بعضی داندنگ بلوچیی لبزانکی اولی تاریخی دوری بنا بو گا گجام سال گشتگت؟
- ۲- به گجام دور و زمانگا بلوچ به مکرانا هنکین گپنت؟
- ۳- به ای دورا بلوچین شاعر باز شیر گشتگت یا کم؟
- ۴- گجام دوره ی شیر نز نیاورنگ و سیایگ نه بوتگت؟
- ۵- ای دوره تا کی وختا دوام کرت؟
- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه بگشیت.
- گون ای گالان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

سبکین چمی

حلالین

موندی

آته

وشنام

گسویین کار:

هر گجامی شه شما سئ سئ کشک په حرامین مالی باروا به وتی کتابچهان بلکت

شه پسا کاګدی

مخسډ:

- واندګ بواننت و خط و کاګدی لکتنا بزانت.
- معین و نامعین ضمیرانا درست کنت.

ایش آ هرکس هیچکس مچین

جُست:

- ۱- خط و کاګدی لکتن و په دوستان دیم داتن چه پیدګی داریت؟
- ۲- تانن شمایه کسی کاګدی دیم داتګت؟ په کئ
- ۳- تانن کسی په شما کاګدی دیم داتګیت؟ کئ

افغانستان - کابل

کارته ۴ - لوګ نمبر ۱۵

غازی لیسئ پانادا

منی پرزند کریمداد!

(اسلام علیکم)

امیت انت ته وکھولی دګه باسک و مچین دوست، وتی و سیاد دُرا وجوړیت وګون
وشین سرودلی زندبګوازینت، منی سلامانا په مچان برسین، تا ای کاګدی لکتنی پاسا دُراو
جوړون.

دیری انت که شمی سوچ نه رست اولی واراننت که کاګدی دیم داتئ ، همی راز اګه
هیچکس نیات وتی کاګدا به ډاکا په من دیم دی.

شه روچیکه ناکو مدت ادا آته وتی کاگدا آورته آیرا یکوار دیستگون، کول دات یکروچ دیماشه شتنامه منیاکیت. چیزی که ته لوپتگی زینین و په ته به دستی دیمه دین. کتره ایکه گون من گندوندرت شه ته وتی براسانی کامیایا په من نکل کرت وکلزوری دات که شما براس وگوار به آزمایگان سره ین درجه گپتگت. شکره کشین په ای دم و پاسا.

زاگ و جنک پس و ماسی دلی واهگ انت اگه ماس وپسی هبرامننت مدام وشنام و سوبینه بنت، شمی ای سوب و سربری هم امی هبرانی اوشکتی نتیجه انت. به ای زوتیان منی کار الاسه بنت و تانوکین ماهی بیستا په خیری کائین.

خدا حافظ

شمی دلسو چین پس میرداد

عزیزین واندگان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت
- پنج ډل بیت و هرډلی واندگ گون وت ای سبخابوانیت و په یکی آدگرا بگشیت.
- معین و نامعنین ضمیر:
- معین ضمیر آنت که نامی جاگها کیت وشه نامی پدوارگین گشتنادیمگیریه کنت چو:
- احمد آت. آ تی کاگدا په من آورت. مرادشت آوتی براسا گون وت برت
- نامعنین ضمیر: آ انت که نامی جاگها کیت وکس یا چیزی را نامعنین ډولی بیانه کنت چو: هرکس، هیچکس، دیری، مچین
- چو: مردم رونت و کاینیت هیچکسا درسته نه کنین.
- هرکس که آت په ته کلوکنین
- دیری نیاتگیت
- مچین سی دارنت.
- دو واندگ به رون یکی په معین ضمیر و آدگه په نامعنین ضمیرا یک یک جمله بگشت.

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک باره په برزین تواری بوانیت.
- سبخابوانت و نامعنین ضمیرانا معلوم ورنده به وتی کتابچه بلکت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه وندائیه علامه نابلت؟
- په ای جستا به جالگا دوپسو لکتگ بوته آیرا معلوم وبه پانادی (ص) حرفی بلکت ناکومدت میردادا چی کلا زوری دات؟
- په ایشی که آیی کشت و کشارئ برو حاصل گیش بوته
- په ایشی که آیی بچک و جنک به مکتبا شه مچان سرئ درجه گپتگنت
- جالگی جملا بوانت و پسو بدیت.
- په ایشی که امی کاگد په کسیکه راه دین په جوانی برسیت
- ۱- دس نشان روش و مالوم بیت
- ۲- کاگد په شری لکتگ بیت
- گجام یکین ضرور انت به دیمی (ص) بلکت

اولی	دومی	یا هر دوین

گسویین کار:

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و دو وار په وتی کهولئ باسکان خاص وتی براس و گواران بوانت.

- چیزی که انون گشتگه بیت په شری بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- زاگانی نزیك و دلسوچین حکدار کئی انت؟

۲- جتایی شه ماس و پسا چون انت؟

۳- زاگانا کي جتایی و دوریه تورینیت؟

۴- چی هیچبر شه زاگانی فکرانه روت؟

۵- آکي کولا کر تگنت که سوین ووشنام بوتگنت؟

- سئ وانندگ په رون چیزی که دیماشه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه برېگشت.

- په ای گالان یک یک جمله بلکت

سرودل

برسین

حال و بود

کول داته

زینین

کلازوری

- سئ وانندگ سبخئی ای بهرا «امیت انت، ته وکھولئ دگه باسک، دوست و سیاد دُرا و جوړییت و گون وشین سرودلی زندبگوازینت» په رون په برزین توارئ بوانیت.

کشت و کشار

مخسد:

واندگ بوانت وبلکنت و کشت و کشاری کدرا بزاننت ونسبتین صفتا درست کنت.

جست:

۱. به عکسا چیه گندت؟
۲. کدین یک وطنی ترخی و دیمیره کنت؟
۳. کدین یک ملکی مردم آرام و آسودگه بنت؟

کشت و کشار ترخی و دیما روگی بنیاد زاننگه بیت، هر چنکس که په کشت و کشارا دلگوش بیت و کشارگیری بروکت برز بروت همانکس ترخی و دیمیره کنن. امی زحمتکشین هم وطن - کابلی، هراتی، مزاری، بدخشانی، ننگرهاری، پکتیایی، بامیانی، کندهاری، هلمندی، نیمروزی و دگه شه بازغدیما به کشارگریا برزین دستی واوندانت. امی وطنی حاک، آب و هوا په کشت و کشارا جوان انت.

به دیمی و هدان کشارگرگون کوگ، غاتر، حر و شتر النگاره کرتنت که انگته هم به لهتین جاگهان شه گوگ ورخت و جُغ و مالگا په ډگاری لنگارا کار گپتگه بیت. انون به زندگی جتاین باران بدل بوگ و دی بوتته و به وړوړی کاران آسانی و آساک و دی بوتگیت.

گون علم وزانگی برکتابه کشت و کشاری کاران هم بازبدل بوگ آته په کشت و کشارشه ماشین و وسیله تومیین گله، دانگ و کیمیا وین حشمان کارگپتگه بیت که به بروحاصلی گیش بوگا باز پیدگ دارنت.

عزیزین واندده گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت .
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت
- سبخا کراری بوانت وای گالانی ضدا و دی بکنت.

کم

خراب

غدیم

- پنچ ډل بیت و هر ډلی واندگ گون وت په کشارگری که گون گوکابیت هبربدیت.
- په ای جملاسی جواب انت همایرا که پوره و گهترشه میچان انت معلوم کنت.
- په لنگا راگون گوکا شه ای وسیلان کار گپتگه بیت.

۱- رخت

۲- رخت و جُغ

۳- رخت، جغ و مالگا

- سی واندگ ای سبخی یک یک باراپه برزین تواری بوایت.
- نسبتین (سیادین) صفت یک کسی یا چیزی نسبتا روشه کنت
چو: چخانسوری، چاربرجکی و.....

شما ای سبخی نسبتین صفتانا و دی بکنت که گجام کلیمه انت.
- سی واندگ په رون یک یک نسبتین جمله بگشت.
شه هما وسیلان که په لنگاراگون گوکا کار گپتگه بیت به جالگا نام گپتگ بوته شما
مالوم کنت و بگشت که بیدی ایشی گون چیانلنگاره بیت. که به کمین وختی بازین
ډگاری په آسانی کشتگه بیت
رخت، جغ و مالگ
تراکتور و ماشین

گسویین کار:

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت وبه آیوکین روچا به وتی دگه همراهانی دیما
په کشت وکشاری باروا چیزیکه زرتگت هبربدت

- چیزی که انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- چی بنیادمی براه وزیب انت؟

۲- کشارگر به چیا گت انت؟

۳- پچی کسیکه کاره کنت نه زانت که روچ چونه گوزیت؟

۴- کشارگر په کئی پیدگه رسینت؟

۵- گشن و ډکالی به کي گسا راه ودی کرتگه نه کنت؟

__ سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتک بوت یکواردگه شه

بر بگشیت.

__ شه ای گالان **آپ و هوا- روزی- مال- بنیاد** به جالگی جملانی اورکین جاگهان

بلکت.

۱- امی وطنی حاک، _____ په کشت وکشاراجوان انت.

۲- گون کشت وکشاری برو حاصلانی گیش بوتنا مردمی _____ و _____

بازه بیت.

۳- کشت وکشار ترخی و دیما روگی _____ زانتگه بیت.

تیر ماهی موسم

مخسد:

واندگ بوانت، بلکنت تیر ماهی موسما درست کننت. وای موسمی ماهانی ناما بزانت.

جُست:

- ۱- تیر ماه سالی چنتمی موسم انت؟
- ۲- تیر ماهی سه ماه گجام انت؟
- ۳- به تیر ماهها در چکانی بلگ چونه بنت؟

تیر ماه سالی سومی موسم انت. (میزان، عقرب و قوس) تیر ماهی موسمی ماهانی نام انت. به تیر ماهی موسما در چکانی بلگ زرده بنت ورچنت. کرا کرا هوا یخه بیت به تیر ماهی موسما روچ کرا کرا گونپ وشپ تچکه بنت. به ای موسما گوات ولورودیه بیت و مردم به سردی هوش وزمستانی آیگی پکرا بنت وپه وتی زمستانا که تیر ماهی پدی موسم انت ضرورتی وری چیزانا چونیت، لپ ودار، آرت وروگن، پوشاک وبردیک بر بیر کننت بالی مرگ گون باگ ودر چکانی بلگانی ریتابه دگه جاگی روگی پکرا بنت و به گرمین جاهان رونت.

به تیر ماهی موسما درختانی سبزی زیان و بلگانی رنگ زرده بیت. مردم تیرماها زمستانی کاسده شنت پمیشا کوششه کنت که به ای موسما وتی کارانا په شری در برنت. بزگروتی ډگارا تیر ماهین شومه جنت.

بلگانی ریتن

سبزی باگانی تباه بوت	باز موسم تیرماه بوت
سردین موسم آیگا انت	گوات سردین کشگا انت
بلگ ریتنت خووار وزار	درخت بوتنت زرد وزار
گواتی دیما تچان انت	سبزوزردین بلگ رچان انت
بلبل انت زارو پریشان	
کیت پدا سیائین زمستان	

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ کنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
- سبغا کراری بوانت وای گالانی ضدا شه بتی ودی کنت.

زو زو

گرمیی

روچ

- پنچ ډل بیت و هر ډلی وانندگ په تیرماهی موسم و آیی هوای باروا گون وت هبر بدیت وشه هر ډلی یک وانندگی چیزیکه په تیرماهی بارواشه ای سبغا زرته په دگران بگشیت.

- سئ وانندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت
- بلگانی ریتنی شیر اشه بر بکنت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت تَک، کا مه، سوالیه و ندائیه علامها نابلت
- - شه جالگئی ماهان، تیرماهی موسمی ماهانی ایشک و آشکا خط بگرت.

عقرب	حمل
قوس	ثور
جدی	جوزا
دلو	سرطان
حوت	اسد
	سنبله
	میزان

تیرماه

- جالگئی جُستانی پسوا ودی بکنت.
۱. مردم به تیرماهی موسما چیه کننت؟
 ۲. بالی مرگ گون درختانی بلگانی ریتنا چیی پکرا بنت؟

گسویین کار:

هر گجامی شه شما بلگانی ریتنی شیرا به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. بالی مرگ کدی به درچکی باشله سرانشت؟

۲. درچک مرگا چی گشت؟

۳. مرگ چی گشت؟

۴. پدوارگ درچک چی گشت؟

- سی واندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه برېگشیت.

- په ای گالان یک یک جمله بلکت.

تیرماه

کراکرا

گوات و لوړ

بلگ

بالی مرگ

- سېخی بنیاد یین بزانتا «تیرماه سالی سومی موسم انت. به ای موسما درچکانی بلگ

زرده بنت ورچنت. کراکرا هوا یخه بیت» په رون په برزین تواری بوانت.

هوایین ترانسپورت

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکنت.
- هوایین ترانسپورتی باروا معلومات ودی کنت.
- سوجین صفتانا بزانت.

جُست:

- به برزگی عکسا چیا گندت؟
- گجام یکی شه شما شه هوای راها جای شتگت؟
- هوایین ترانسپورت شه ډکار یین ترانسپورتا چه گهتری داریت؟

هوایین ترانسپورت هما وسیله انت که گون آوان انسان شه یک جاگها به دگه جاگی رونت و کاینت و ضرورتی وړی چیزانا برنت و کارنت. و هدی که انسان بالی گرابا جوړ کرتنت شه هوای راها شوتن و آتنی رساک ودی بوت. انسان په باز آسانی به کمین وهدی جائیکه لوټتگ بیت شتگ و آتگه کنت و چیزیکه لوټتگ بیت به هر جاگی دیم داتگه کنت.

دیمی وهدان که هواین ترانسپورت نه ات. انسان په جای شتنا چنت روچ ، هپتگ وماها گوازينتنت. بلی گون هوا یین ترانسپورتا مچین سکی و سوری شه میا نجینا زرتگ بوته ای وسیله دورین راههانا آنکر نریک کرته که به لهتین ساعت و دقیقان شه یک جاگی به دگه هندی شتگ و آتگه بیت و بازین چیزی برتگ و آورتگه بیت. وسیله ایکه شه آوان به هواین ترانسپورتا کارگپتگه بیت . بالی گراب، بالون و جوړ کرتگین ماه و دگه انت گون و هده و وختی گوزگ و علم وزانگی دیما روگا به ای بارا باز آسانی و دی بوتگیت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هرډلی وانندگ په هواین ترانسپورتی پیدگ و کتاگون وت هبربدیت.
- گجام یکی شه ای وسیلان په انسانانی شوتن و آتنا شه یک هندی به دگه جاگی جوان انت آیرا و دی ورندا به ایشک و آشکی خطی بگرت.

اشترا
اسپا
بالی گرابا
موټرا
پادان

انسان گون

زوت وپه آسانی سفر کرتگه کنت.

- سئ واندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت

- سوجین صفت:

جُست (سوج) ی آکلیمه که دیماشه ناما به سوجین جملا کاینت و پسویش صفت انت. سوجین صفت گشتگه بنت چو: چون، چه وړی، چه ډولی و دگه. درورو مثال. چونین

کتاب: کتو کین کتاب

چونین مردم: جوانین مردم، گندگین مردم

چونین سفر: جوانین سفر

چه ډولی موټر: نو کین موټر

انون دو واندگ

اولی په چونین کوټگ

دومی په چی رنگی سیی

باروا پسو بدینت که به هردو آن صفت بئیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه؟ و ندائیه (:) علامها نابلت.

- سئ واندگ په رون یکی په سفر گون بالی گرابا، دومی سفر گون موټرا و سومی په سفر گون اشری باروا چیزیکه زانت په وتی همراهان بگشیت

- چنت وسیلی ناما بگشت که به هواین ترانسپورتاشه آوان کارگیتگه بیت.

گسویین کار:

په هواین ترانسپورتئ باروا هرگجامی چارکشک به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورنډا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- جولایگ چه کاسی دارنت؟
 - ۲- جولایگ شه چیا ټکره گوپنت؟
 - ۳- په ټکری گوپکا شه چیا کارگپتگه بیت؟
 - ۴- شما به وتی هلک یادگه هلکان جولایگی دیستگت؟
 - ۵- بیدی جولایگا ټکر گون چیا گوپتگه بنت؟
 - ۶- ټکری گوپگی کارخانئ پیداورباز انت یا جولایگی؟
- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکوارشه برېگشیت.
- گون ای گالان جمله جوړبه وتی کتابچهان بلکت.

هوايین سفر

شتن و آتن

- سئ وانندگ سېخی بنیادین بزانتا «هوايین ترانسپورت هما وسیله انت که گون آوان انسان شه یک جاگه به دگه جاگی رونت وکانت و ضرورتی وړی چیزانا برنت و کارنت» په رون په برزین توارى بوانت.

ماسیین زوان

مخسد:

واندگ بوانت و بلکت.

ماسیین زوانی باروا معلومات و دی کنت.

جست:

- کئی گشیت به گجام زوانا هبره دیت؟

- کئی گشتگه کنت شمی ماسیین زوان چی انت؟

- بیدایشی که هبره دیت به وتی ماسیین زوانا لکتگ وونتگه کنت؟

به کسانى و گوندیکی وهدا اولی چیزیکه گوندین زاگ هیله زورنت ماسیین زوان انت ماسیین زوان گوندهوا واک دنت که گون وتی گسى مردمان هبردنت و آوانی هبرانا سر پدبیت.

اما گون زوانا گون وتی ماس، پس، براس ودگه نزیک ووتی هم صنف و معلمان هبره دین و باز چیز اناشه آوان کوشکنن و هیله زورن شه وطنی اساسیین قانونی (۱۶) مادئ دیما په وطنی زوانانی وودودیما روگا کتوکین گام گیج بدیما گیتگ بوته پمیشا په بلوچین وانندگان هم به مکتبان به آوانی ماسیین زوانا وندن و لکتئی رساک بریر بوتگیت. بلوچی زوان هم شه راست به چپی نیمگا لکتگ و واننگه بیت پمیشا ای زوانی الفبا دگه زوانانی الفبای ورا انت بلی کمین توپیری به آیی دیستگه بیت شما به اول، دوم و سوم صنفان گون بلوچی زوانی الفبای حرف و گالان موتگ بوت حرفانا درست کرت که حرف هما علامه انت که شه آوان کلیمه و شه گالان جمله جوړ کرتگه بنت و انون ای وساوودی کرتگت که به وتی ماسیین زوانا چیزی بوانت و بلکت.

په وائنن و لکتنا باز کوشست بکنت هرچنکس گيشتر بوانت و بلکت گون وتی زوانا گيشتر بلده بیت. همیکه یکی وائیت آدگه بشکنت، په زوانی هیل زرتنا باز پیدگ داریت.

په زوان ودود وربیدگی ود و دیم روگا وانگ ولیکگ مزین تاثیر داریت پمیشا باید به وتی زوانی وانگ و لیکگ و هیرداتنا باز دلگوش بکنن.

عزیزین واندده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت
- دو واندگ په رون نوکین سبخاوانیت.
- ای نیمگین جملا به وتی کتاچهان بلکت به جملی جالگاسی کلیمه دیستگه بیت که اگه یکی شه آوان گچین بیت جملا پوره کنت. آ کلیمه ودی بکنت.
- به گونډ کیی وهدا اولی چیزیکه..... هیله زورنت ماسیین زوان انت.

۱- ورنه

۲- گونډین زاگ

۳- مزین

- پنچ ډل بیت و هر ډلی واندگ شه ای گالان په جملانی اورکین جاگهان گچین ورنده په رون په وتی هم صنفان بگشت.

کلیمه جمله زوانا لکتن و وائنن نکل و آسمانک

- ۱- شه حرفان _____ جوړ کرتگه بیت.
- ۲- شه گالان _____ جوړ کرتگه بیت.
- ۳- واندگ باید به وتی ماسیین _____ بلکت و بوانت.
- ۴- به ماسیین زوانا _____ زوانا پرواکه کنت.
- ۵- شما کوشست بکنت که _____ بلکت و بوانت.

- سی وانندگ ای سبخئی یک یک بارا په رون په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک کامه، سوالیه و ندائییه
بلت

- جالگا کلیمه بی ډول انت آوانا په ډول بلت و جمله جوړ بکنت.
زوانا گون وتی ماس و پس اما گون براس و دگه نزیک و وتی هبره دین و معلمان و هم
صنف.

مدت:

اگه جوړ کرتگ نه کرت ای کیشکا بوانت.
اما گون زوانا گون وتی ماس، پس، براس و دگه نزیک ووتی، هم صنف و معلمان هبره
دین.

گسویین کار:

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسا بگشت.

جُست:

- ۱- ډموکراسی چیاشت؟
- ۲- ډموکراسی نظام به چیی سرا اوشتاته؟
- ۳- بییاکی ووت سړیا آزاتی گشتگه کنن؟
- ۴- مردمگری چیاشت؟
- ۵- به ډموکراسیا گجام آزاتی انت؟
- سی واندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان او شکنت شه بریکواردگه بگشت.
- په ای گالان جمله جوړ بکنت.

- ماسیین

- واک

- گون زوانا

- کوشکنن

- په وطنی

- بلوچین واندگ

- سبخی بنیادین بزانتا «به کسانى وگونډکیى وهدا اولی چیزیکه گونډین زاگ هیله زورنت ماسیین زوان انت» په رون په برزین تواری بوانت.

مخدرین چیز

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکنت. شه مخدرین چیزانی تاواناسی بنت.
- مخدرین چیزانی عملی گندگیا بزانت.

جُست:

- ۱- مخدرین چیز گجام انت؟
- ۲- شه چلیم ، سیگار و چرسا په عملیا چه ودیه بیت؟
- ۳- پچی مردم شه تریاکی و عملیان بده برنت؟
- ۴- شراب په مردما چه تاوانه رسینیت؟

پوډر (هیروئین) چرس، سیگار کشتن و نسوار پوک داتن و شرابی وارتن که انسانا به نشیابارت مخدرین چیز گشگه بنت. ایشانی کشتن، پوک داتن و وارتن په انسانا سک تاوان داریت.

مخدرین چیزانی عملی وت وتی زندگیا خرابه کننت. گون ناجوریان دیم دیمه بنت شه
چلیم و سیگاری کشتنا په مردما نفس تنکی و دیه بیت و عملیانی دپ گندگین بوی دنت
دنتانش خرابه بنت و اشتیاش زیانه بیت.

شه هیرویین و تریاکی کشتنا مردمی رنگ زرد و خرابه بیت و ای عملیانی زند تال و
شورانت، روچ په روچ لاگره بنت، کاری وسانه دارنت، په وتی عملی و دی کرتنا هر
رازی جرمی تسره کننت.

یکی دگه شه مخدرین چیزان که بنیادمی پکر و دماغا بی واک و توک و وجودا خرابه
کنت شراب انت شرابی وارتن حرام انت.

عزیزین واندن گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندنک په رون نوکین سبخا بوانیت.
- وت و وتی مشترکین ضمیر انت به ای سبخا آوانا و دی و هما جملا که ای کلیمه به
آیی انت به وتی کتابچهان بلکت.
- پنچ دل بیت و هر دلی واندنک گون وت په مخدرین چیزانی گندگین تاثیر و
عملیانی بدین زندگی باروا هبربدیت.
- گون ای گالان جالگی نیمگین جملها نا پوره کنت.

- شه هیرویین

- په روچ

- جرمی

_____ و تریاکی کشتنا مردمی رنگ زردو خرابه بیت. ای عملیانی زند تال و
شورانت، روچ _____ لاگره بنت، کاری وسانه دارنت و په وتی عملی و دی
کرتنا هررازی _____ تسره کننت.

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
 - جالگابی ډولین جملی انت - سی وار په جوانی بیتوار
 بوانت ورندا آیرا په ډول به وتی کتابچهان بلکت که پورهین مانای بدنت.
 مخدرین زندگیا عملی وت وتی چیزانی خرابه کنت.
 اکه لوټت بزانت که جوړ کرتگ کرتت یا نه ای کشکا راست بوانت.
 مخدرین چیزانی عملی وت وتی زندگیا خرابه کنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و ټک ، کامه ، سوالیه، و ندائیه علامهانا
 جائیکه لازم انت بلت.
 - شه ای سی پسوایکی راست انت آیراودی به وتی کتابچهان بلکت.
 ۱- مخدرین چیزانی عملی جوانین زندگي دارنت.
 ۲- مخدرین چیزانی عملیانی زند تال و شورانت کاری وسانه دارنت.
 ۳- مخدرین چیزانی عملی باز کاره کنت.

گسویین کار:

هرگجای شه شما سی کشک به وتی کتابچهان په مخدرین چیرانی گندگین تاثیرا بلکت
 و دگه روچی په وتی هم صنفان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بشکنت ورندا جُستانی پَسوا بگشت

جست:

- ۱- گاجیان چونین وانندگی ات؟
- ۲- گاجیان شه شیواری و کوشستا به چیارست؟
- ۳- جنگیان گون کی همراه بوت؟
- ۴- چی جنگیانا زردو لاگر کرت؟
- ۵- دمیکه گاجیان جنگیانا ناجور، زرد و لاگر دیست چی گشت؟
- ۶- کی جنگیانا به ای حالا رسینت؟
- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان اوشکت شه بر بگشیت.
- گون ای گالان جمله جوړ کنت.

مخدرین چیز

نشیه

هیروین

- سی وانندگ سبخی بنیادین بزانتا «پوډر(هیروین)»، چرس، سیگار کشتن و نسوار پوک داتن و شرابی وارتن که انسانا به نشیابارت مخدرین چیز گشتگه بنت. ایشانی کشتن پوک داتن و وارتن په انسانا سک تاوان داریت» په رون په برزین تواری بوانت.

بزانت بلد

گال	مانا	گال	مانا
درستی	بلد	دیمونی	قربانی
سدڪ و باور	عقیده	رادگن	دیمارون
زوال بوتن	مرتن	شان	سربرزی و عزت
ناکو	پسی براس یاماسی براس	سگار	زهم و کاتار
بروڪٽ	حاصل	استمان	مخلوڪ
منع	دیمگیری	لکتن	نېشته کرتن
جورینتنت	پازابه کرتنت	پیدگ	نپ
اڙ	ناچار	تهی	داخلی
پیری	صد سال، یک قرن	پسو	جواب
ڍل	گروپ	سون	نیمگ، دیم
جُست	سوج	درا	معلوم، پیدا
جاندومی	دوزوخ	کوڍوا	دنیا، جهان
کدر	رو	کاروکرد	فعالیت
ترخی	دیماروگ	سربادیوکی	مہانگی
واہگ	امیت	تل و توکا	تھا
دیار	جاگہ و ہند	سرجم	مُچ، یگجا، پورہ
پٽ	گیابان	گس	لوگ
زهم	کاتار	گسوین	لوگین

گال	مانا	گال	مانا
مرا	باتر	سروارا	اولسرا
ازم	موکل، رساک	سوب	کامیابی
مین	به گلی تهابند متن	بوجت	پوره کرت
بوجنت	پوره کنت	وږوږی	راز رازی
سروپاسرداشتن	چارپی چیرا داشتن	عمری گوازینتگتن	بازین سال گوازینتگتن
دربرتن	تسرکرتن، دیمابرتن	سوک	غم
بی توری	سکی، ظلم	خپه	ناوش، زار
یله	پاچ	درچک	درخت
دپ بستگ	بی زوان، مال، حیوان	اولسین	مردمین
کرزیت	کدر داریت	لېزانک	ادبیات
ټک	(.)	دراکنوک	نشان دیوک
کامه	(،)	غوټ	پوره
ندائیه	(!)	پټ و پول کرتن	شه وت کرتن، معلوم کرتن
سوالیه	(؟)	گشوک	هبردیوک
لیس	پچ و پوش	حُب	مهر، دوستی
جدی	هجری شمسی دهمی ماه	درور	مثال
دانگ و توشگ	ورگین چیز	راهی دراجی	راهی کشا
لوتین	حشک و بی آپین	پجارتن	بلد بوتن
ماری	سواری اشترا	گره اسپ	اسپی گرگ
لیره	نرین اشترا	شور آوگ	سروتوار

ګال	مانا	ګال	مانا
دوار	نږاد	زنډه	پتن، پُر ګور
میش	ماد ګین پس	سُم	اسپی پادی سم
بګانی	بازین اشتراني	سنت	نول
چولین	حشک و بی آپین	سوک	به کشاری وختاردیت
لج پال	ننگ پال	پیټ	ګندګ گشتن
داب	ډول، دود	مودګ	غم و سوګی ګریوګ
چکاس	آزمایګ	لډوبار	به دګه جاګی لږتن
غدی کرتن	آپی اندازه کرتن	تپاک	یکویی یکجایی
هم زات	هم سن	نپاک	دوری، جتایی
سری پاچ آورتن	وتراسرپد کرتن	زنگ و آه	نالګ و کوکار
پا	آسر، نتیجه	واجه کار	واز دار، کاری اختیار دارو مزن .
شومان	پشیمان	ککړبوتن	ګون نا پاکیا لوبوتن
ناخست	خراب	ککړ	کچټ
بارین	مګه	ګونډه	کسان
چلوک	کسانین ماهی	ګونډین	کسانین
رود	تچوګین آپ	پنت	سوګه
تچکی	دراجی	ای واری	ای گشتی
جور دار	زهر دارد	عدل	بریبری
دسترسی	واک ووس	مرد مګری	نیکین رویه

گال	مانا	گال	مانا
کُرک	مالانی مودی چیری پُٺ	وڍ	لايڪ
رستر	دد درنده	وڍ	ڇول
کلونڊ	مُرگانی ساتنی جاگه	پوه وسرپد	زانوڪ، زانا
گسويين حيوان	هماحيوان که گون انسانا موتگه بنت	آگده دار	ذمه وار، مسول
خو	عادت، هيل گپتن	ديم ديگرا	روچی ديگرا
هيل زرتن	يات گپتن، بلد بوتن	ڪٽ و باس	باس و هبر
گچين	درگپتن	مَدَت	دستگيري، ڪمڪ
گٽ	مشڪول	مڪران	به بلوچستانا جاگی نام انت
هتیار	سليح	سراوڪ	ڪئومي مزن
وتي و سياد	نزيڪ و سياد	پرزند	زاگ، بچ
پاس	وخت ووهده	ڇاڪ	خط و کاگدانی بروڪ
ڪلا زوري	وشين حالي داتن	سره ين درجه	برزين درجه
ڇُڪالي	نيسگاري، ناداري	رچان	ريتني
تچان	رادگ	ترانسپورت	روگ و آيگ و بَرگ و آرگی وسيله
هندي	جاگي	هيل زرتن	يات گپتن
آسمانڪ	نڪل، داستان	تال و شور	خراب، گندگ
رخت	تچڪ و مزنين لتي که لنگاري تيش به آبي مان آورتگه بيت .		
جُغ	لتيکه به لنگاري جفتي گوکانی کوپگا مان آورتگه بيت.		

ڳال	مانا	ڳال	مانا
مالڳ	تڇڪين پُرگورين لٽي ڪه رنداشه لنگارا ڪشتگين ڀڳاري سرا برتڳه ٻيٽ.		
عملي	ڪسيڪه گون وارتني و ڪشتنين ڇيزا خوبگيت.		
بالون	هُڀوڪ، مزين پيلڪي ڪه به تهى گيسه ڪنت ڪه به هوا بروت.		

بن چمڱ

- بلوچيئ زوان راهبند، ع. پهوال ۱.۱. ج علومى اڪادمى هجرى شمسيى ۱۳۶۲ سال.
- بلوچيئ متل ڳالوار. نزار و پولڪار ولى محمد رخشانى.
- بلوچيئ ڳالبنڊ، ع. پهوال.
- سيد گنج "سيد هاشمى".
- براهدارين پل شه بلوچيئ لبزانڪئ باڳا. ع. پهوال هجرى شمسيى ۱۳۶۶ سال.
- بلوچى بوانين عبدالڪريم "راجى".

معارفی ترانه

پادیت مزن و گوند په نپ و کار معارف
آبات بساقت درو دیوار معارف
بترا کینت دلانا بکنت خون جگرانا
شاداب بساقت گل و گلزار معارف
خون بنت دل و کپ جگر و چم بنت کور
باکی نی که سبز مانیت چمن زار معارف
ما علمی گنوک و ادبی اشخی جنوکن
پروا، نه انت ما را چه شنزار معارف
پروانه سپت هستن و پروانه ډولا
سوچن پروبالا ناگون نار معارف
ما تنگ و گپ هشک و هینار زوانن
کورن پما چمگ و ابشار معارف
اپسوز که هست "سرمچار" یک نیسی ترا
کمنت که بکني ندر بدر بار معارف